

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 18.9.2008
KOM(2008) 553 wersja ostateczna

2008/0180 (CNS)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania

(przedstawiona przez Komisję)

{SEC(2008) 2424}

{SEC(2008) 2425}

UZASADNIENIE

KONTEKST WNIOSKU

Podstawa i cele wniosku

Wymagania techniczne dyrektywy 93/119/WE¹ w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania nigdy nie zostały zmienione, chociaż kontekst uległ zmianie.

Wprowadzenie nowych technologii sprawiło, że niektóre standardy stały się przestarzałe. W dwóch opiniach naukowych wydanych przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w latach 2004 i 2006 proponowano zmianę dyrektywy. Równolegle w 2005 r. Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt przyjęła dwa pakiety wytycznych dotyczących dobrostanu zwierząt podczas uboju i uśmiercania, które to wytyczne prowadziły do podobnych wniosków.

Spółeczeństwo zaczęło się coraz częściej interesować kwestią dobrostanu zwierząt. Ramy prawne dotyczące rzeźni uległy zmianie wskutek przyjęcia szeregu aktów prawnych UE dotyczących bezpieczeństwa żywności, które podkreślają obowiązki podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa. Masowe uśmiercanie zwierząt podczas epidemii wywołało pytania o metody jego przeprowadzania. W 2006 r. Komisja przyjęła pierwszy Wspólnotowy plan działań dotyczący ochrony i dobrostanu zwierząt, wprowadzający nowe pojęcia, takie jak wskaźniki w dziedzinie dobrostanu i ośrodki referencyjne do spraw dobrostanu zwierząt.

W prawodawstwie UE określono konkretne problemy, takie jak brak ujednoczonej metodyki dotyczącej nowych metod oszołamiania, brak wyraźnie określonych obowiązków podmiotów, niewystarczające kwalifikacje personelu bądź niewystarczające warunki do zapewnienia dobrostanu zwierząt podczas uśmiercania związanego ze zwalczaniem chorób.

W związku z powyższym, wniosek ma wartość dodaną w porównaniu z utrzymaniem „status quo”.

W szczególności zmiana instrumentu prawnego z dyrektywy na rozporządzenie umożliwi jednorodne i równoczesne stosowanie przepisów, unikając w ten sposób obciążenia oraz nierówności związanych z transpozycją krajową. Forma rozporządzenia jest również odpowiednia ze względu na możliwość szybszego wprowadzania zmian wynikających z postępu technicznego i naukowego. Stanowi ono jeden zbiór przepisów, co zwiększa ich widoczność i ułatwia stosowanie podmiotom w UE i partnerom handlowym.

Wniosek umożliwia podmiotom również większą elastyczność dzięki przyjęciu wytycznych w szczegółowych kwestiach technicznych. Równocześnie wymaga się, aby podmioty wzięły na siebie faktyczną odpowiedzialność za dobrostan zwierząt (samokontrola procedury oszołamiania, standardowe procedury operacyjne), co z kolei przyczynia się do lepszego przestrzegania przepisów związanych z ubojem.

Celem wniosku jest także opracowanie mechanizmów uczenia się, opartych na podstawach naukowych (świadectwo kwalifikacji, ośrodek referencyjny), lepsze zrozumienie potrzeb związanych z dobrostanem zwierząt i włączenie tych kwestii w codzienne czynności osób zajmujących się zwierzętami, rzeźników i inspektorów urzędowych.

¹ Dz.U. L 340 z 31.12.1993, s. 21.

Do głównych celów wniosku należą:

- (1) Poprawa ochrony zwierząt podczas uboju lub uśmiercania.
- (2) Wspieranie innowacji w zakresie technik oszołamiania i uśmiercania.
- (3) Zapewnienie wyrównania szans zainteresowanych podmiotów na rynku wewnętrznym.

Ponadto celem niniejszego wniosku jest osiągnięcie następujących konkretnych celów:

- (1) Opracowanie wspólnego podejścia metodologicznego w celu wspierania nowych metod oszołamiania.
- (2) Zapewnienie lepszej integracji kwestii dobrostanu zwierząt z procesem produkcyjnym poprzez wymóg dotyczący standardowych procedur operacyjnych i powołanie w rzeźniach urzędników odpowiedzialnych za dobrostan zwierząt.
- (3) Podniesienie standardów dotyczących konstrukcji i wyposażenia rzeźni.
- (4) Podniesienie poziomu kwalifikacji podmiotów i urzędników.
- (5) Poprawa ochrony zwierząt podczas działań związanych z ich masowym uśmiercaniem.

Kontekst ogólny

Niniejszy wniosek zastąpi dyrektywę 93/119/WE w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania, która dotyczy uśmiercania zwierząt gospodarskich.

Każdego roku w rzeźniach na terenie UE uśmierca się blisko 360 milionów sztuk świń, owiec, kóz i bydła oraz ponad 4 miliardy sztuk drobiu. Ponadto na potrzeby europejskiego przemysłu futrzarskiego uśmierca się 25 milionów zwierząt, a w wylęgarniach – 330 milionów jednodniowych piskląt. Zwalczenie chorób zakaźnych również może wymagać uśmiercania milionów zwierząt.

Obecna sytuacja jest niezadowolająca z punktu widzenia założonych celów. Poziom ochrony zwierząt w poszczególnych państwach członkowskich jest nierówno egzekwowany, a wyniki są czasami bardzo niezadowolające. Rozbieżności w wymaganiach państw członkowskich w odniesieniu do rzeźni i producentów urządzeń oszołamiających nie zapewniają im równych szans, mimo że konkurują oni na rynku światowym. Sytuacja ta nie sprzyja także innowacyjności.

Obowiązujące przepisy w dziedzinie, której dotyczy wniosek

Dyrektywa 93/119/WE zostanie uchylona, ale zakres wniosku nie ulegnie zmianom.

Spójność z pozostałymi obszarami polityki i celami Unii

Nie dotyczy.

KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI ORAZ OCENA SKUTKÓW

Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Metody konsultacji, główne sektory objęte konsultacjami i ogólny profil respondentów

W 2006 r. Komisja zleciła przeprowadzenie zewnętrznej analizy sposobów oszołamiania w rzeźniach oraz ich skutków gospodarczych, społecznych i

środowiskowych. W trakcie przeprowadzania analizy zasięgnięto opinii najważniejszych zainteresowanych stron, takich jak stowarzyszenia z sektora przemysłu mięsnego, właściwe władze oraz organizacje zajmujące się dobrostanem zwierząt.

Komisja również bezpośrednio kontaktowała się z zainteresowanymi stronami oraz z ekspertami naukowymi, technicznymi i prawnikami w sprawie różnych aspektów wniosku. Konsultacje rozpoczęły się w lipcu 2006 r. Inicjatywę rozpowszechniano przez prezentacje na forum sektora oraz w odpowiednich komitetach lub grupach doradczych Komisji w latach 2006-2007.

W celu informowania o tej inicjatywie opinii publicznej, stworzono i regularnie aktualizowano specjalne strony internetowe. W okresie od grudnia 2007 r. do lutego 2008 r. udostępniono skrzynkę odbiorczą i poproszono zainteresowane strony o przesyłanie opinii. W styczniu 2008 r. inicjatywa została przedstawiona państwowemu członkowskemu za pośrednictwem grupy roboczej.

Streszczenie odpowiedzi oraz sposób ich uwzględnienia

Zainteresowane strony i państwa członkowskie były zgodne co do zasady, że podmioty powinny ponosić większą odpowiedzialność za dobrostan zwierząt. Zainteresowane strony opowiedziały się za wnioskiem w sprawie rozporządzenia, a nie dyrektywy, natomiast zdania państw członkowskich były podzielone.

Wprowadzenie wymagań regulujących standardowe procedury operacyjne spotkało się z dużym poparciem; dobrze przyjęto też pomysł dotyczący powołania urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt. Jednakże organizacje zajmujące się dobrostanem zwierząt i niektóre państwa członkowskie podkreślały potrzebę utrzymania wymogów normatywnych. Inni uczestnicy wyrażali zaniepokojenie wymaganiami dotyczącymi standardowych procedur operacyjnych i urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt w odniesieniu do małych rzeźni.

Na podstawie przeprowadzonych badań i konsultacji Komisja doszła do wniosku, że większość rzeźni działających na dużą skalę w UE zatrudnia już osobę zajmującą się kontrolą jakości mięsa (i która może pełnić równocześnie rolę osoby nadzorującej standardowe procedury operacyjne oraz urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt przy minimalnym koszcie dodatkowym); inaczej jednak wygląda sytuacja w małych rzeźniach. W związku z tym przewidziano odstępstwo od wymogu zatrudniania urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt w przypadku małych rzeźni, ponieważ środek taki byłby nieproporcjonalny w kontekście małej skali uboju oraz mógłby zakłócić konkurencję.

Wszystkie strony, z którymi się konsultowano, zgodziły się, że metody oszołamiania powinny zostać lepiej zdefiniowane.

Zgodziły się one również, że potrzebna jest lepsza polityka na rzecz wiedzy, ponieważ zarówno inspektorom rządowym, jak i podmiotom brakowało czasami pomocy technicznej. Wszystkie strony poparły pomysł dotyczący świadectwa kwalifikacji. Zasada dotycząca powołania krajowego ośrodka referencyjnego spotkała się z bardziej zróżnicowanym poparciem. Państwa członkowskie były zaniepokojone tworzeniem nowej struktury administracyjnej i możliwymi konsekwencjami budżetowymi.

Lepsze przygotowanie i obowiązek informowania o dobrostanie zwierząt w przypadku uśmiercania związanego ze zwalczaniem chorób spotkały się z pozytywną

reakcją państw członkowskich. Niektóre państwa członkowskie opowiadają się za ścisłym przestrzeganiem międzynarodowych wytycznych, a inne są za pewnym stopniem elastyczności.

Powyższe uwagi uwzględniono w następujący sposób:

- a) Obawy dotyczące braku wymogów normatywnych uwzględniono poprzez obowiązek ustanowienia krajowego ośrodka referencyjnego. Ponadto wniosek przewiduje, że producenci urządzeń oszołamiających będą mieli obowiązek zapewnienia wytycznych dotyczących używania tych urządzeń. Państwa członkowskie powinny również opracować kodeksy dobrych praktyk.
- b) Obawy dotyczące kosztów związanych z wdrożeniem nowych norm w odniesieniu do infrastruktury rzeźni uwzględniono poprzez wprowadzenie okresu przejściowego dla tego wymagania.
- c) Obawy dotyczące kosztów administracyjnych związanych z utworzeniem krajowych ośrodków referencyjnych uwzględniono poprzez zmianę wymagań, która daje większą elastyczność.
- d) W odpowiedzi na obawy dotyczące obciążenia administracyjnego związanego z urzędnikami odpowiedzialnymi za dobrostan zwierząt wniosek przewiduje możliwość odstępstwa w przypadku małych rzeźni.
- e) W odpowiedzi na obawy dotyczące braku elastyczności w przypadku zwalczania choroby wniosek przewiduje odstępstwo, jeżeli uśmiercanie wiąże się z poważnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi lub zwierząt.

Od 20 grudnia 2007 r. do 20 lutego 2008 r. przeprowadzono konsultacje publiczne w Internecie. Komisja otrzymała 10 odpowiedzi. Wyniki dostępne są pod adresem: http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/slaughter/slaughter_stakeholders_en.htm.

Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy specjalistycznej

Dziedziny nauki i wiedzy specjalistycznej, których dotyczy wniosek

Dobrostan zwierząt, bezpieczeństwo żywności, zdrowie zwierząt.

Zastosowana metodyka

Korzystano z wielu źródeł, a zwłaszcza z opinii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności z 2004 i 2006 r., międzynarodowych wytycznych (wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt dotyczące uboju i uśmiercania), ustawodawstw krajowych państw należących do Wspólnoty i spoza niej (USA, Zjednoczone Królestwo, Francja, Nowa Zelandia itp.). Uwzględniono również wszystkie istotne sprawozdania Biura ds. Żywności i Weterynarii oraz niezależne badanie przeprowadzone w celu oceny skutków.

Zasięgnięto opinii kilku ekspertów (naukowców, doradców i ekspertów rządowych) oraz zainteresowanych stron: rzeźni (mięso czerwone i drób), organizacji rolników, lekarzy weterynarii, wspólnot wyznaniowych, organizacji działających na rzecz ochrony zwierząt oraz producentów urządzeń oszołamiających.

Główne organizacje/eksperti, z którymi przeprowadzono konsultacje

Anglia-Autoflow — producent urządzeń

Animals' Angels — organizacja działająca na rzecz dobrostanu zwierząt

AVEC — przemysł mięsa drobiowego

AEH — Association of European Hatcheries (stowarzyszenie europejskich wylęgarni)

Butina — producent urządzeń

CIWF — organizacja działająca na rzecz dobrostanu zwierząt

COPA-COGECA — rolnicy

EUROGROUP FOR ANIMALS — organizacja działająca na rzecz dobrostanu zwierząt

EPEXA — Association of European Hatching Egg, One-Day-Olds and Pullet Exporters (stowarzyszenie europejskich eksporterów jaj wylęgowych, jednodniowych piskląt i młodych kur)

European Fur Breeders' Association (europejskie stowarzyszenie hodowców zwierząt futerkowych)

Federation of Veterinarians of Europe (Europejska Federacja Lekarzy Weterynarii)

Finnish Fur Breeders' Association (fińskie stowarzyszenie hodowców zwierząt futerkowych)

AFSSA — Francuska Agencja Bezpieczeństwa Sanitarnego Żywności

FNICGV — przemysł mięsa czerwonego

Humane Slaughter Association — organizacja działająca na rzecz dobrostanu zwierząt

IBC — International Butchers' Confederation (międzynarodowe stowarzyszenie rzeźników)

OABA — organizacja działająca na rzecz dobrostanu zwierząt

PVE (Product Boards for Livestock, Meat and Eggs) — przemysł mięsny

Stork Food Systems — producent urządzeń

UECBV — przemysł mięsa czerwonego

Streszczenie otrzymanych i wykorzystanych opinii

Nie wskazano potencjalnych poważnych zagrożeń o nieodwracalnych skutkach. W opinii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności wydanej w 2004 r. naukowcy przedstawili ponad dwadzieścia zaleceń technicznych. Następujące zalecenia EFSA zostały włączone do wniosku:

- odpowiednie szkolenie podmiotów oszołamiających zwierzęta;
- urządzenia do oszołamiania elektrycznego stosujące prąd stały;
- system rejestrowania parametrów elektrycznych;
- system rejestrowania parametrów gazowych;
- ograniczenie stosowania urządzenia bolcowego niepenetrującego do młodych jagniąt;
- techniczne udoskonalenia liny do pętania drobiu;
- przecinanie obu tętnic szyjnych w celu wykrwawienia;
- uśmiercanie drobiu gazem (oszołamianie nieodwracalne).

Niektóre zalecenia nie zostały ujęte we wniosku, ponieważ ocena skutków wykazała, że obecnie nie są one opłacalne ekonomicznie w UE. Dotyczyło to w szczególności następujących zaleceń:

- stopniowe wycofywanie stosowania dwutlenku węgla wobec świń i drobiu;
- stopniowe wycofywanie stosowania wodnych kąpieli oszołamiających wobec drobiu.

Inne zalecenia nie zostały zawarte we wniosku, ponieważ odnoszą się one do parametrów, które należy ująć w środkach wykonawczych.

Zalecenia dotyczące ryb utrzymywanych w warunkach fermowych również nie zostały ujęte we wniosku, ponieważ potrzebne są dalsze opinie naukowe i oceny ekonomiczne w tej dziedzinie.

Sposoby udostępnienia opinii ekspertów

Opinie Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności i wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt są publicznie dostępne w Internecie:

http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_home.htm

http://www.oie.int/eng/normes/mcode/en_titre_3.7.htm.

Ocena skutków

Główne przewidywane warianty polityki proponowały zachowanie status quo, deregulację, wprowadzenie technicznych zmian do dyrektywy lub reorganizację prawodawstwa.

Koszty uboju mają ograniczony udział w całkowitych kosztach działalności rzeźni (20 %), ale mogą wpływać na ich konkurencyjność. Rzeźnie podlegają stałej urzędowej kontroli na mocy prawodawstwa dotyczącego bezpieczeństwa żywności. Wniosek nie wprowadza dodatkowych wymagań w odniesieniu do kontroli urzędowych. Dobrostan zwierząt ma pozytywny wpływ na jakość mięsa i bezpieczeństwo pracy. Jest on również przejawem pozytywnych wartości rynkowych. Nie ustalono żadnego znaczącego wpływu na środowisko.

Z porównania głównych przewidzianych wariantów polityki wynika, że reorganizacja prawodawstwa stanowiłaby najkorzystniejszy wybór.

Dokładniej rzecz ujmując, ocena skutków bada następujące aspekty reorganizacji prawodawstwa.

W odniesieniu do zatwierdzania nowych metod oszołamiania właściwą alternatywę stanowiłby scentralizowany system, natomiast system częściowo zdecentralizowany dawałby pewne korzyści szczególnie pod względem elastyczności i kosztów.

Lepsze zintegrowanie kwestii dobrostanu zwierząt z procesem produkcji daje wyraźne pozytywne wyniki z punktu widzenia dobrostanu zwierząt, bezpieczeństwa pracy i jakości mięsa. Mogłoby to zostać zrealizowane poprzez wymóg dotyczący standardowych procedur operacyjnych i/lub mianowanie urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt. W przypadku obu wariantów koszty ekonomiczne są ograniczone, a rzeźnie, które już wprowadziły takie działania, doceniają korzyści ekonomiczne.

Ocena skutków wykazuje także, że konieczne jest uaktualnienie norm dotyczących infrastruktury rzeźni. Przyniesie to korzyści społeczne, a koszty inwestycji mogą zostać zmniejszone, jeśli zostanie uwzględniony rozsądny okres przejściowy.

Wyższe kwalifikacje personelu uśmiercającego zwierzęta oraz powołanie specjalnej struktury krajowej zapewniającej urzędnikom techniczne wsparcie w zakresie dobrostanu zwierząt, to dwa uzupełniające się podejścia. Polityka na rzecz wiedzy jest wysoce skuteczna w odniesieniu do dobrostanu zwierząt, elastyczna w stosowaniu w przemyśle i społecznie korzystna dla personelu.

Ponadto w odniesieniu do masowego uśmiercania zwierząt również wykazano, że wariant elastyczny daje większe prawdopodobieństwo osiągnięcia pożądanych wyników niż tradycyjne podejście normatywne.

ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Krótki opis proponowanych działań

Wniosek zwiększy odpowiedzialność podmiotów za dobrostan zwierząt. Jest to zgodne z tzw. „pakietem higienicznym”, czyli zbiorem prawodawstwa dotyczącego bezpieczeństwa żywności, przyjętym w 2004 r., który zobowiązywał podmioty do uwzględnienia w ich działaniach bezpieczeństwa żywności oraz do wykazania, że wdrażają w tym celu procedury. Podejście to jest również zgodne ze Wspólnotowym planem działań dotyczącym ochrony i dobrostanu zwierząt, który wprowadził pojęcie wskaźników w zakresie dobrostanu zwierząt mierzonych na zwierzętach.

Wniosek wprowadzi obowiązek posiadania świadectw kwalifikacji przez pracowników zajmujących się zwierzętami i/lub dokonujących uboju. Wymóg ten będzie stosował się do rzeźni i uśmiercania w kontekście zwierząt futerkowych.

Wniosek będzie zobowiązywał każde z państw członkowskich do ustanowienia krajowego ośrodka referencyjnego, który będzie zapewniał urzędnikom odpowiedzialnym za dobrostan zwierząt pomoc techniczną w zakresie uśmiercania. Ośrodek będzie zapewniał naukową ocenę nowych metod/urządzeń oszołamiających i nowo wybudowanych rzeźni oraz będzie akredytował organy przyznające świadectwa kwalifikacji w zakresie dobrostanu zwierząt.

Wniosek zapewni precyzyjne definicje metod oszołamiania. Określi on także wspólny system zatwierdzania nowych metod oszołamiania.

Wniosek zapewni uwzględnienie dobrostanu zwierząt na wszystkich etapach procesu uśmiercania związanego ze zwalczaniem chorób. Będzie to oznaczało lepsze przygotowanie, ale również szczególny nadzór nad dobrostanem zwierząt i informowanie społeczeństwa.

Wniosek, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie higieny, umożliwia ubój na potrzeby konsumpcji własnej (np. w gospodarstwach i w chowie przydomowym), o ile spełnione są ogólne wymogi niniejszego rozporządzenia, a w szczególności warunek wcześniejszego oszołamiania.

Podstawa prawna

Artykuł 37 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Zasada pomocniczości

Zasada pomocniczości ma zastosowanie, o ile wniosek nie podlega wyłącznym kompetencjom Wspólnoty.

Cele wniosku nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie z następujących względów.

Mięso, futro i inne produkty związane z uśmiercaniem zwierząt gospodarskich są sprzedawane na całym świecie. Urządzenia oszołamiające i krępujące są również przedmiotem handlu poza granicami krajowymi. Występujące wśród państw członkowskich rozbieżności w standardach w zakresie dobrostanu regulujących uśmiercanie zwierząt wpływają na konkurencyjność rzeźni, rolników, wylęgarni i producentów urządzeń oszołamiających.

Działanie Wspólnoty zapewni lepsze osiągnięcie celów wniosku z następujących względów.

Produkty otrzymywane w wyniku tej działalności są swobodnie sprzedawane na terenie UE. Z tego względu działanie UE przypuszczalnie będzie miało bardziej spójny skutek i w lepszy sposób zapewni osiągnięcie proponowanych celów.

Trudno jest znaleźć wskaźniki jednoznacznie odzwierciedlające sytuację w odniesieniu do celów wniosku. Mogłoby się wydawać, że poziom stosowania niektórych nieodwracalnych metod oszołamiania odzwierciedla pewien stopień poprawy dobrostanu zwierząt w odniesieniu do drobiu i świń. Jednakże na stosowanie metod oszołamiania mają wpływ także czynniki ekonomiczne.

Zakres wniosku jest ograniczony do uśmiercania zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych. Działania te są w dużym stopniu ujednoczone przez inne akty prawodawstwa wspólnotowego.

Uśmiercanie zwierząt trzymanyh do towarzystwa lub odbywające się w ramach polowań lub imprez sportowych nie wchodzi w zakres wniosku i w dalszym ciągu należy do kompetencji krajowych.

Wniosek uwzględnia także działania krajowe, co ma na celu odzwierciedlenie przepisów Protokołu w sprawie dobrobytu zwierząt, które dotyczą konieczności poszanowania przepisów krajowych odnoszących się do obyczajów religijnych, tradycji kulturowych i dziedzictwa regionalnego.

W związku z powyższym wniosek jest zgodny z zasadą pomocniczości.

Zasada proporcjonalności

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności z następujących względów.

Rozporządzenie daje następujące korzyści:

- umożliwia jednorodne i równoczesne stosowanie przepisów we wszystkich państwach członkowskich oraz uniknięcie obciążenia transpozycją, zarówno po stronie państw członkowskich, jak i Komisji;
- uaktualnienie rozporządzenia może zostać przeprowadzone szybciej; jest to pożądane w tej dziedzinie ze względu na postęp techniczny i naukowy.
- stanowi ono jeden zbiór przepisów, co zwiększa ich widoczność i ułatwia stosowanie podmiotom i głównym partnerom handlowym UE.

Wniosek nie ma skutków finansowych dla budżetu Wspólnoty. Ocena skutków wykazała, że skutki finansowe dotkną głównie podmiotów, które źle wdrożyły obecne przepisy UE. Ponadto ustanowiono okresy przejściowe w odniesieniu do działań związanych z infrastrukturą rzeźni oraz do pracowników już zatrudnionych w rzeźniach. Brane jest pod uwagę także odstępstwo dla małych rzeźni w odniesieniu do wymagania dotyczącego urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt.

Badania ekonomiczne wykazały także, że większość prowadzących rzeźnie podmiotów, które wdrożyły działania wymienione we wniosku, uważa, iż koszty są stosunkowo możliwe do przyjęcia i że zmiany są całościowo korzystne dla ich działalności gospodarczej.

Wybór instrumentów

Proponowane instrumenty: rozporządzenie.

Inne instrumenty byłyby niewłaściwe z następujących względów.

Instrumenty niewiążące jako jedyny środek do osiągnięcia celów zostały jednomyślnie odrzucone przez wszystkie strony, z którymi się skonsultowano. Uśmiercanie zwierząt jest działaniem, w odniesieniu do którego wszystkie zainteresowane strony uważają, że należy wprowadzić minimalne wyrównane szanse dla wszystkich podmiotów i że działanie to powinno być kontrolowane przez rządy.

Obecnym prawodawstwem UE jest dyrektywa i nie doprowadziła ona do odpowiedniego stopnia harmonizacji.

WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu finansowego na budżet Wspólnoty

INFORMACJE DODATKOWE

Symulacja, faza pilotażowa i okres przejściowy

Dla niniejszego wniosku został lub zostanie zastosowany okres przejściowy.

Uproszczenie

Wniosek przewiduje uproszczenie prawodawstwa.

Wniosek uchylający obecną dyrektywę spowoduje, że transpozycje krajowe staną się nieaktualne. Ponadto lepsza integracja z prawodawstwem w zakresie bezpieczeństwa żywności ułatwi wdrożenie.

Uchylenie obowiązującego prawodawstwa

Przyjęcie wniosku doprowadzi do uchylecia obowiązującego prawodawstwa.

Europejski Obszar Gospodarczy

Proponowany akt prawny ma znaczenie dla EOG i w związku z tym jego zakres powinien obejmować Europejski Obszar Gospodarczy.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 37,
uwzględniając wniosek Komisji²,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego³,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁴,

po konsultacji z Komitetem Regionów⁵,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Rady 93/119/WE z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania⁶ określa wspólne minimalne zasady ochrony zwierząt podczas uboju lub uśmiercania na terenie Wspólnoty. Od czasu przyjęcia tej dyrektywy nie została ona w istotny sposób zmieniona.
- (2) Uśmiercanie zwierząt może wywoływać u zwierząt ból, niepokój, strach lub inne formy cierpienia nawet w najlepszych dostępnych warunkach technicznych. Niektóre działania związane z uśmiercaniem mogą być stresujące, a każda technika oszołamiania ma pewne wady. Podmioty powinny podejmować wszelkie konieczne działania, aby uniknąć bólu i zminimalizować niepokój i cierpienie zwierząt w trakcie uboju lub uśmiercania, oraz uwzględniać przy tym najlepsze praktyki w danej dziedzinie i metody dozwolone na mocy niniejszego rozporządzenia. Z tego względu należy uznać, że można było uniknąć bólu, niepokojów i cierpienia, jeżeli podmioty naruszają jedno z wymagań rozporządzenia lub stosują dozwolone praktyki, nie uwzględniając najnowszych osiągnięć w ich zakresie, wywołując, przez zaniedbanie lub celowo, ból, niepokój i cierpienie u zwierząt.
- (3) Ochrona zwierząt podczas uboju lub uśmiercania jest uwzględniona w prawodawstwie wspólnotowym od 1974 r., a dyrektywa 93/119/WE znacznie ją umocniła. Zaobserwowano jednakże duże rozbieżności we wdrażaniu tej dyrektywy w państwach członkowskich i zwrócono uwagę na ważne problemy oraz różnice dotyczące dobrostanu, które mogą mieć wpływ na konkurencyjność podmiotów.

² Dz.U. C xxx z xx.xx.xxxx, s. xx.

³ Dz.U. C xxx z xx.xx.xxxx, s. xx.

⁴ Dz.U. C xxx z xx.xx.xxxx, s. xx.

⁵ Dz.U. C xxx z xx.xx.xxxx, s. xx.

⁶ Dz.U. L 340 z 31.12.1993, s. 21. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1/2005 (Dz.U. L 3 z 5.1.2005, s. 1).

- (4) Dobrostan zwierząt jest wartością wspólnotową, zapisaną w Protokole w sprawie dobrobytu zwierząt załączonym do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską⁷. Ochrona zwierząt podczas uboju lub uśmiercania jest kwestią, która budzi obawy społeczne i wpływa na nastawienie konsumentów wobec produktów rolnych. Ponadto poprawa ochrony zwierząt podczas uboju przyczynia się do podniesienia jakości mięsa i pośrednio ma pozytywny wpływ na bezpieczeństwo pracy w rzeźniach.
- (5) Przepisy krajowe dotyczące ochrony zwierząt podczas uboju lub uśmiercania mają wpływ na konkurencję, a zatem i na funkcjonowanie wewnętrznego rynku produktów rolnych. Konieczne jest ustanowienie wspólnych przepisów w celu zapewnienia racjonalnego rozwoju wewnętrznego rynku tych produktów.
- (6) Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) przyjął dwie opinie na temat aspektów dobrostanu w odniesieniu do głównych systemów oszołamiania i uśmiercania niektórych gatunków zwierząt, a mianowicie na temat aspektów dobrostanu w odniesieniu do podstawowych systemów oszołamiania i uśmiercania najważniejszych handlowych gatunków zwierząt⁸ (2004 r.) oraz aspektów dobrostanu w odniesieniu do podstawowych systemów oszołamiania i uśmiercania stosowanych wobec jeleni, kóz, królików, strusi, kaczek, gęsi i przepiórek utrzymywanych w celach handlowych⁹ (2006 r.). Prawodawstwo wspólnotowe w tej dziedzinie powinno zostać zaktualizowane, aby uwzględnić te opinie naukowe. Zalecenia dotyczące stopniowego wycofywania stosowania dwutlenku węgla w przypadku świń i drobiu oraz wodnych kąpiei oszołamiających wobec drobiu nie zostały ujęte we wniosku, ponieważ ocena skutków dowiodła, że obecnie w UE metody te nie są ekonomicznie opłacalne. Ponadto inne zalecenia nie powinny wchodzić w zakres niniejszego rozporządzenia, ponieważ odnoszą się one do parametrów technicznych, które należy ująć w środkach wykonawczych lub kodeksach dobrych praktyk. Zalecenia dotyczące ryb utrzymywanych w warunkach fermowych nie zostały ujęte we wniosku, ponieważ potrzebne są dalsze opinie naukowe i oceny gospodarcze w tej dziedzinie.
- (7) W 2007 r. Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE) przyjęła Kodeks zdrowia zwierząt lądowych, który zawiera wytyczne dotyczące uboju zwierząt oraz uśmiercania zwierząt w celu zwalczania chorób. Te międzynarodowe wytyczne zawierają zalecenia dotyczące obchodzenia się ze zwierzętami, krępowania, oszołamiania i wykrwawiania zwierząt w rzeźniach oraz uśmiercania zwierząt w przypadku wystąpienia ognisk chorób zakaźnych. Te międzynarodowe normy także powinny zostać uwzględnione w niniejszym rozporządzeniu.
- (8) Od czasu przyjęcia dyrektywy 93/119/WE prawodawstwo wspólnotowe w zakresie bezpieczeństwa żywności stosujące się do rzeźni zostało gruntownie zmienione poprzez przyjęcie rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych¹⁰ oraz rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego¹¹. Rozporządzenia te uwypukliły odpowiedzialność podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze za

⁷ Dz.U. C 340 z 10.11.1997, s. 110.

⁸ *The EFSA Journal* (2004) 45, s. 1.

⁹ *The EFSA Journal* (2006) 326, s. 1.

¹⁰ Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 1.

¹¹ Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 55; rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1243/2007 (Dz.U. L 281 z 25.10.2007, s. 8).

zapewnianie bezpieczeństwa żywności. Rzeźnie podlegają także procedurze wstępnego zatwierdzenia, zgodnie z którą konstrukcja, rozplanowanie i wyposażenie są kontrolowane przez właściwy organ w celu zapewnienia ich zgodności z odpowiednimi przepisami technicznymi w odniesieniu do bezpieczeństwa żywności. Kwestie dobrostanu zwierząt powinny być lepiej uwzględniane w odniesieniu do rzeźni, ich konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia.

- (9) Kontrole urzędowe w łańcuchu żywnościowym także zostały zreorganizowane poprzez przyjęcie rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt¹² oraz rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi¹³.
- (10) Warunki uśmiercania zwierząt gospodarskich mają bezpośredni i pośredni wpływ na rynek żywności, paszy i innych produktów oraz na konkurencyjność zainteresowanych podmiotów. Dlatego też działania związane z uśmiercaniem ujęte są w prawodawstwie wspólnotowym. Jednakże tradycyjne gospodarskie gatunki, takie jak konie, osły, bydło, owce, kozy i świnie mogą być utrzymywane także z innych przyczyn, np. w charakterze zwierząt domowych, wystawowych, do pracy lub uprawiania sportów. Jeżeli zwierzęta tych gatunków uśmiercane są w celu wytwarzania żywności lub innych produktów, działania te wchodzą w zakres niniejszego rozporządzenia. W związku z powyższym uśmiercanie dzikich lub bezdomnych zwierząt w celach kontroli liczebności populacji nie powinno wchodzić w zakres niniejszego rozporządzenia.
- (11) Ryby znacznie się różnią fizjologicznie od zwierząt lądowych, a ubój i uśmiercanie ryb utrzymywanych w warunkach fermowych odbywa się w zupełnie odmiennym kontekście, szczególnie w odniesieniu do procesu kontroli. Ponadto badania nad oszołami ryb są znacznie mniej zaawansowane niż w przypadku innych gatunków utrzymywanych w warunkach fermowych. Powinny zostać ustanowione odrębne normy dotyczące ochrony ryb podczas uśmiercania. Dlatego też przepisy stosujące się do ryb powinny zostać obecnie ograniczone do najważniejszej zasady. Dalsze inicjatywy powinny uwzględniać opcje legislacyjne i pozalegisłacyjne; Wspólnota może podjąć takie inicjatywy na podstawie naukowej oceny ryzyka dotyczącej uboju i uśmiercania ryb, przeprowadzonej przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności, oraz z uwzględnieniem konsekwencji społecznych, ekonomicznych i administracyjnych.
- (12) Obowiązkiem etycznym jest uśmiercanie zwierząt produkcyjnych odczuwających silny ból w przypadku, gdy nie istnieją ekonomicznie opłacalne sposoby jego złagodzenia. W większości przypadków zwierzęta mogą być uśmiercane z poszanowaniem odpowiednich warunków dobrostanu. Jednakże w wyjątkowych okolicznościach, takich jak wypadki w odległych obszarach, gdy do zwierząt nie może

¹² Dz.U. L 191 z 28.5.2004, s. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 737/2008 (Dz.U. L 201 z 30.7.2008, s. 29).

¹³ Dz.U. L 226 z 25.6.2004, s. 83. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1791/2006 (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, s. 1).

dotrzeć wykwalifikowany personel i urzędnicy, stosowanie się do optymalnych przepisów w zakresie dobrostanu może przedłużyć ich cierpienie. Dlatego też ze względu na interes zwierząt należy wyłączyć uśmiercanie z konieczności z określonych przepisów niniejszego rozporządzenia.

- (13) Czasami zwierzęta mogą być niebezpieczne dla ludzi, narażając ludzkie życie, zadając poważne obrażenia lub przenosząc śmiertelne choroby. Zazwyczaj zapobiega się tym zagrożeniom przez odpowiednie kępowanie zwierząt, lecz w pewnych okolicznościach może być również konieczne uśmiercenie niebezpiecznych zwierząt, aby położyć kres zagrożeniu. W tych okolicznościach, ze względu na nagłość przypadku, uśmiercenie nie zawsze może być przeprowadzone w najlepszych warunkach w odniesieniu do dobrostanu. Dlatego też w takich przypadkach konieczne jest odstępstwo od obowiązku oszołamiania lub natychmiastowego uśmiercania zwierząt.
- (14) Polowania odbywają się w kontekście, którego warunki w odniesieniu do uśmiercania znacznie się różnią od stosowanych wobec zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych, a łowiectwo podlega określonemu prawodawstwu. Dlatego też z zakresu niniejszego rozporządzenia należy wyłączyć uśmiercanie odbywające się podczas polowań.
- (15) Protokół w sprawie dobrobytu zwierząt podkreśla również konieczność poszanowania przepisów legislacyjnych lub administracyjnych oraz zwyczajów państw członkowskich, dotyczących zwłaszcza obyczajów religijnych, tradycji kulturowych i dziedzictwa regionalnego, przy formułowaniu i wdrażaniu polityk wspólnotowych, m.in. w odniesieniu do rolnictwa i rynku wewnętrznego. Dlatego też należy wyłączyć z zakresu rozporządzenia imprezy kulturalne, podczas których stosowanie się do wymagań dotyczących dobrostanu zwierząt miałoby negatywny wpływ na sam charakter tych imprez.
- (16) Ponadto tradycje kulturowe odnoszą się do odziedziczonych, przyjętych lub zwyczajowych wzorców myślenia, działania i zachowania, które obejmują pojęcie czegoś przekazanego przez poprzedników lub od nich nabytego. Przyczyniają się one do rozwoju długoletnich więzi społecznych między pokoleniami. Należy wyłączyć z zakresu niniejszego rozporządzenia uśmiercanie zwierząt odbywające się podczas tych imprez, pod warunkiem że działania te nie mają wpływu na rynek produktów pochodzenia zwierzęcego i nie są motywowane celami związanymi z produkcją.
- (17) Ubój drobiu i zajęczaków na potrzeby własnej konsumpcji nie jest przeprowadzany na skalę, która mogłaby mieć wpływ na konkurencyjność komercyjnych rzeźni. Konieczne starania, które organy władzy publicznej musiałyby podjąć w celu wykrycia i kontroli tych działań, byłyby również nieproporcjonalne do potencjalnych problemów do rozwiązania. Z tego względu należy wyłączyć te działania z zakresu niniejszego rozporządzenia.
- (18) Odstępstwo od oszołamiania w przypadku odbywającego się w rzeźni uboju zgodnego z obyczajami religijnymi zostało przyznane przez dyrektywę 93/119/WE. Ponieważ przepisy wspólnotowe stosujące się do uboju zgodnego z obyczajami religijnymi były transponowane w różny sposób, zależnie od kontekstu krajowego, oraz biorąc pod uwagę fakt, iż przepisy krajowe uwzględniają kwestie wychodzące poza cel niniejszego rozporządzenia, ważne jest utrzymanie odstępstwa od oszołamiania zwierząt przed ubojem, pozostawiając jednakże każdemu państwu członkowskiemu pewien poziom pomocniczości. W rezultacie niniejsze rozporządzenie respektuje wolność wyznania i prawo do uzewnętrzniania religii lub światopoglądu poprzez

uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach, co zapisano w art. 10 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- (19) Istnieją wystarczające dowody naukowe, aby wykazać, iż zwierzęta kręgowce są istotami czującymi, które z tego względu powinny wchodzić w zakres niniejszego rozporządzenia. Jednakże gady i płazy nie są zwierzętami powszechnie hodowanymi na terenie Wspólnoty i dlatego włączanie ich w zakres rozporządzenia byłoby niewłaściwe i nieproporcjonalne.
- (20) Wiele metod uśmiercania jest bolesnych dla zwierząt. Dlatego też konieczne jest oszołomienie, aby wywołać brak przytomności i wrażliwości na bodźce przed uśmiercaniem zwierząt, bądź jednocześnie je uśmiercić. Pomiar braku przytomności i wrażliwości na bodźce u zwierząt jest złożony i konieczne jest jego wykonywanie zgodnie z naukowo przyjętą metodyką. Jednakże w celu oceny skuteczności procedury w warunkach praktycznych należy przeprowadzać kontrolę wskaźników.
- (21) Kontrola skuteczności oszołomienia jest oparta głównie na ocenie przytomności i wrażliwości zwierząt na bodźce. Przytomność zwierzęcia jest to zasadniczo jego zdolność do odczuwania oraz kontrolowania świadomych ruchów. Mimo pewnych wyjątków, takich jak unieruchomienie spowodowane porażeniem prądem lub inny rodzaj paraliżu wywołanego, przyjmuje się, że zwierzę jest nieprzytomne, jeżeli straci naturalną pozycję stojącą, nie jest obudzone i nie wykazuje objawów pozytywnych i negatywnych uczuć takich jak strach lub podniecenie. Wrażliwość zwierzęcia na bodźce jest to zasadniczo jego zdolność do odczuwania bólu. Ogólnie rzecz biorąc, zakłada się, że zwierzę jest niewrażliwe na bodźce, kiedy nie wykazuje żadnych odruchów ani reakcji na bodźce takie jak dźwięk, zapach, światło lub kontakt fizyczny.
- (22) Nowe metody oszołamiania są regularnie opracowywane i wprowadzane na rynek w celu sprostania nowym wyzwaniom w rolnictwie i sektorze mięsnym. Z tego względu ważne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do zatwierdzania nowych metod oszołamiania przy jednoczesnym utrzymaniu stałego, wysokiego poziomu ochrony zwierząt.
- (23) Kodeksy dobrych praktyk są niezbędne do zapewnienia podmiotom i właściwym organom dokładnych informacji o parametrach, jakie należy stosować, aby zapewnić wysoki poziom ochrony zwierząt przy jednoczesnym utrzymaniu wyrównanych szans podmiotów. Z tego względu konieczne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do przyjmowania kodeksów dobrych praktyk.
- (24) Zależnie od sposobu ich użycia w czasie uboju lub uśmiercania, niektóre metody oszołamiania mogą prowadzić do śmierci zwierzęcia, przez co unika się bólu i minimalizuje niepokój i cierpienie zwierząt. W rezultacie wprowadzanie rozróżnienia między odwracalnymi i nieodwracalnymi metodami oszołamiania nie jest konieczne.
- (25) Warunki, w jakich zwierzęta są oszołamiane, oraz skutki każdego oszołomienia różnią się w praktyce z powodu wielu czynników. Dlatego też powinno się przeprowadzać regularną ocenę rezultatów oszołamiania. W tym celu podmioty powinny określić reprezentatywną próbę do sprawdzania skuteczności ich działań oszołamiających, uwzględniając jednorodność grupy zwierząt oraz inne decydujące czynniki, takie jak stosowane urządzenia i personel uczestniczący w oszołamianiu.
- (26) Dobrostan zwierząt jest w dużej mierze zależny od codziennego zarządzania działaniami, a wiarygodne wyniki można uzyskać jedynie jeśli podmioty opracują narzędzia monitorowania do oceny tych wyników. Dlatego też w odniesieniu do

wszystkich etapów cyklu produkcyjnego należy opracować standardowe procedury operacyjne, które powinny być oparte na ryzyku. Powinny one obejmować wyraźne cele, osoby odpowiedzialne, sposób działania, wymierne kryteria dopuszczalności oraz procedury monitorowania i rejestrowania.

- (27) Dobrze wyszkolony i wykwalifikowany personel poprawia warunki traktowania zwierząt. Kompetencje w zakresie dobrostanu zwierząt oznaczają wiedzę o podstawowych cechach behawioralnych, potrzebach określonych gatunków oraz oznakach przytomności i wrażliwości na bodźce. Obejmują one także techniczną znajomość stosowanych urządzeń oszołamiających. Z tego względu należy wymagać, aby pracownicy uśmiercający zwierzęta przeznaczone do spożycia przez ludzi oraz osoby kontrolujące sezonowe uśmiercanie zwierząt futerkowych posiadali świadectwa kwalifikacji odpowiednie do wykonywanych działań. Jednakże wymaganie świadectwa kwalifikacji w przypadku pozostałego personelu uśmiercającego zwierzęta byłoby nieproporcjonalne w stosunku do założonych celów.
- (28) Można założyć, że pracownicy z kilkuletnim doświadczeniem zawodowym posiadają pewien poziom kompetencji. Dlatego też w odniesieniu do tych pracowników niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać okres przejściowy dotyczący wymagań w odniesieniu do świadectwa kwalifikacji.
- (29) Urządzenia oszołamiające są opracowywane i projektowane przy założeniu skuteczności w określonym kontekście. Dlatego też producenci powinni dostarczyć użytkownikom szczegółowe instrukcje dotyczące warunków, w jakich należy stosować i konserwować urządzenie, aby zapewnić optymalny dobrostan zwierząt.
- (30) Urządzenia oszołamiające i krepujące powinny być odpowiednio konserwowane, aby zapewnić ich skuteczność. Urządzenia intensywnie użytkowane mogą wymagać wymiany pewnych części, a nawet urządzenia rzadko używane mogą mieć obniżoną skuteczność z powodu korozji lub działania innych czynników środowiskowych. Podobnie niektóre urządzenia mogą również wymagać dokładnej kalibracji. Dlatego też podmioty powinny wprowadzić procedury konserwacji tych urządzeń.
- (31) Jeżeli zawiodą procedury oszołamiania, zwierzęta mogą cierpieć. Z tego względu niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać, aby odpowiednie zapasowe urządzenia oszołamiające były dostępne w celu zminimalizowania bólu, niepokoju i cierpienia zwierząt.
- (32) Rozporządzenie (WE) nr 854/2004 przewiduje prowadzenie wykazu zakładów, z których dozwolony jest przywóz na teren Wspólnoty określonych produktów pochodzenia zwierzęcego. Określone w niniejszym rozporządzeniu ogólne i dodatkowe wymagania mające zastosowanie do rzeźni powinny zostać uwzględnione do celów tego wykazu.
- (33) Rzeźnie i stosowane w nich urządzenia są zaprojektowane dla konkretnych kategorii zwierząt oraz wydajności. Jeżeli wydajność ta jest przekraczana lub urządzenia używane są w innych celach niż te, do których są przeznaczone, ma to negatywny wpływ na dobrostan zwierząt. Dlatego też informacje o tych aspektach powinny być przekazywane właściwym organom oraz powinny stanowić część procedury zatwierdzania rzeźni.
- (34) Polowe rzeźnie zmniejszają konieczność transportowania zwierząt na duże odległości i dlatego mogą przyczyniać się do ochrony dobrostanu zwierząt. Jednakże ograniczenia techniczne w przypadku rzeźni polowych różnią się od ograniczeń dotyczących rzeźni stałych, wskutek czego może być konieczne dostosowanie

przepisów technicznych. Dlatego też niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać możliwość wprowadzenia odstępstw zwalniających rzeźnie polowe z wymagań dotyczących konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni.

- (35) W odniesieniu do konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni ciągle odnotowuje się postęp naukowy i techniczny. Z tego względu ważne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do zmiany wymagań stosujących się do konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni przy jednoczesnym utrzymaniu stałego, wysokiego poziomu ochrony zwierząt.
- (36) Niezbędne są wytyczne dla podmiotów i właściwych organów, zawierające szczegółowe informacje na temat konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni, aby zapewnić wysoki poziom ochrony zwierząt przy jednoczesnym utrzymaniu wyrównanych szans podmiotów. Z tego względu konieczne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do przyjmowania takich wytycznych.
- (37) Uśmiercanie bez oszołomienia wymaga dokładnego podcięcia gardła w celu zminimalizowania cierpienia. Ponadto w przypadku zwierząt, które nie są mechanicznie skrepowane po podcięciu, proces wykrwawiania może zostać spowolniony, tym samym niepotrzebnie przedłużając cierpienie. Dlatego też zwierzęta poddawane ubojowi bez oszołomienia powinny być indywidualnie krepowane.
- (38) W odniesieniu do postępowania ze zwierzętami i ich krepowania w rzeźniach ciągle odnotowuje się postęp naukowy i techniczny. Z tego względu ważne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do zmiany wymagań stosujących się do postępowania ze zwierzętami i ich krepowania przed ubojem przy jednoczesnym utrzymaniu stałego, wysokiego poziomu ochrony zwierząt.
- (39) Niezbędne są wytyczne dla podmiotów i właściwych organów, zawierające szczegółowe informacje na temat postępowania ze zwierzętami i ich krepowania przed ubojem, aby zapewnić wysoki poziom ochrony zwierząt przy jednoczesnym utrzymaniu wyrównanych szans podmiotów. Z tego względu konieczne jest, aby Wspólnota upoważniła Komisję do przyjmowania takich wytycznych.
- (40) Doświadczenie niektórych państw członkowskich wykazało, że wyznaczenie odpowiednio wykwalifikowanej osoby jako urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt, który koordynuje i obserwuje wdrażanie w rzeźniach procedur operacyjnych dotyczących dobrostanu zwierząt, ma korzystny wpływ na dobrostan. Z tego względu działanie to powinno być stosowane na terenie całej Wspólnoty. Urzędnik odpowiedzialny za dobrostan zwierząt powinien mieć wystarczające uprawnienia i umiejętności techniczne, aby udzielać pracownikom rzeźni właściwych wytycznych.
- (41) Małe rzeźnie zajmujące się głównie bezpośrednią sprzedażą żywności konsumentowi końcowemu nie potrzebują złożonego systemu zarządzania, aby wprowadzić ogólne przepisy niniejszego rozporządzenia. Dlatego też w takich przypadkach wymóg zatrudniania urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt byłby nieproporcjonalny w stosunku do założonych celów i niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać odstępstwo od tego wymagania w odniesieniu do tych rzeźni.
- (42) Likwidacja stad zwierząt często wiąże się z zarządzaniem kryzysowym, które ma szereg priorytetów, takich jak zdrowie zwierząt, zdrowie publiczne, ochrona środowiska i dobrostan zwierząt. Chociaż stosowanie się do przepisów o dobrostanie zwierząt jest ważne na wszystkich etapach procesu likwidacji, może zdarzyć się, że w wyjątkowych okolicznościach stosowanie się do tych przepisów mogłoby powodować

zagrożenie dla zdrowia człowieka lub znacząco spowolnić proces zwalczania choroby, tym samym narażając większą liczbę zwierząt na chorobę i śmierć.

- (43) Należy zatem w indywidualnych przypadkach zezwolić właściwym organom na odstępstwo od pewnych przepisów niniejszego rozporządzenia, jeżeli sytuacja zdrowia zwierząt wymaga uśmiercania z konieczności i/lub jeżeli inne odpowiednie możliwości zapewnienia optymalnego dobrostanu zwierząt są niedostępne. Odstępstwa te nie powinny jednakże zastępować właściwego planowania. W tym celu należy poprawić planowanie i odpowiednio włączyć kwestię dobrostanu zwierząt do planów awaryjnych w przypadku chorób zakaźnych.
- (44) Nowoczesne urządzenia do oszołamiania i krępowania są coraz bardziej złożone i zaawansowane, przez co wymagają określonych kompetencji i badań. Dlatego też państwa członkowskie powinny utworzyć, lub w przypadku jego istnienia wskazać, specjalne centrum doskonałości naukowej i technicznej, ośrodek referencyjny, do którego urzędnicy mogliby się zwracać w przypadku konieczności oceny urządzeń lub metod oszołamiania zwierząt.
- (45) Skuteczność każdej metody oszołamiania jest oparta na kontroli kluczowych parametrów i regularnej ocenie tej metody. Dlatego też opracowanie krajowych kodeksów dobrych praktyk w dziedzinie dobrostanu zwierząt, dotyczących kluczowych parametrów, wskaźników i procedur monitorowania podczas uśmiercania zwierząt ma decydujące znaczenie dla udzielania podmiotom i właściwym organom odpowiednich wytycznych w odniesieniu do dobrostanu zwierząt.
- (46) Opracowanie tych kodeksów wymaga wiedzy naukowej, doświadczenia i kompromisu między zainteresowanymi stronami. Dlatego też ośrodek referencyjny lub sieć referencyjna w każdym państwie członkowskim powinny wykonywać to zadanie we współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
- (47) Przyznawanie świadectw kwalifikacji powinno odbywać się w jednolity sposób. Z tego względu organy lub podmioty wydające świadectwa kwalifikacji powinny być akredytowane zgodnie ze spójnymi standardami i przez jeden organ krajowy. Rola ta powinna więc zostać powierzona ośrodkowi referencyjnemu.
- (48) Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 przewiduje podjęcie określonych działań przez właściwy organ w przypadku niezgodności, szczególnie w odniesieniu do przepisów dotyczących dobrostanu. Konieczne jest zatem uwzględnienie podejmowania dodatkowych działań, wynikających z niniejszego rozporządzenia.
- (49) Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności¹⁴ stanowi, że Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności propaguje łączenie krajowych ośrodków referencyjnych w sieć w celu ułatwienia współpracy naukowej, wymiany informacji, opracowania i wdrażania wspólnych projektów, wymiany doświadczeń i praktyk w dziedzinie prawa żywnościowego. Ponieważ dobrostan zwierząt wchodzi w zakres rozporządzenia (WE) nr 178/2002, tworzenie sieci ośrodków referencyjnych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu jest dla Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności ważnym zadaniem.

¹⁴ Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 202/2008 (Dz.U. L 60 z 5.3.2008, s. 17).

- (50) Przyznawanie świadectw kwalifikacji oraz organizacja szkoleń powinny odbywać się w jednolity sposób. Dlatego też niniejsze rozporządzenie określa obowiązki państw członkowskich w tym zakresie oraz warunki przyznawania, zawieszania i cofania świadectw kwalifikacji.
- (51) Konstrukcja, rozplanowanie i wyposażenie rzeźni wymagają długotrwałego planowania i inwestycji. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem przewidywać stosowny okres przejściowy, aby uwzględnić czas potrzebny przemysłowi na dostosowanie się do odpowiednich wymagań określonych w niniejszym rozporządzeniu. W tym okresie powinny w dalszym być stosowane wymagania dyrektywy 93/119/WE obowiązujące w odniesieniu do konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni.
- (52) Państwa członkowskie powinny ustanowić zasady dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów niniejszego rozporządzenia i podjąć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich stosowania. Kary te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające.
- (53) Zgodnie z zasadą proporcjonalności, dla osiągnięcia podstawowego celu ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania należy ustanowić zasady uśmiercania zwierząt dla celów produkcji żywności, wełny, skóry, futra i innych produktów oraz zasady dotyczące powiązanych działań. Niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia założonych celów zgodnie z art. 5 akapit trzeci Traktatu.
- (54) Działania niezbędne do wdrożenia niniejszego rozporządzenia powinny zostać podjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji¹⁵,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy dotyczące uśmiercania zwierząt utrzymywanych dla produkcji żywności, wełny, skóry, futer i innych produktów oraz dotyczące działań powiązanych.

W odniesieniu do ryb stosuje się jedynie art. 3 ust. 1.

Rozdział II, z wyjątkiem jego art. 3 ust. 1 i 2, rozdział III i rozdział IV, z wyjątkiem jego art. 16, nie stosują się w przypadku uśmiercania z konieczności oraz w sytuacjach, gdzie zastosowanie się do tych przepisów spowodowałoby natychmiastowe i poważne zagrożenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa ludzi.

2. Niniejsze rozporządzenie nie stosuje się do:
 - a) zwierząt uśmiercanych:

¹⁵ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, s. 23.

- (i) podczas technicznych lub naukowych eksperymentów przeprowadzanych pod nadzorem właściwego organu,
 - (ii) podczas polowań;
 - (iii) podczas imprez kulturalnych lub sportowych;
 - (iv) przez lekarzy weterynarii w ramach wykonywania przez nich zawodu.
- b) drobiu i zajęczaków uśmiercanych przez ich właścicieli poza rzeźniami na potrzeby własnej konsumpcji.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „uśmiercanie” oznacza jakikolwiek celowo wywołany szereg czynności, który powoduje śmierć zwierzęcia;
- b) „działania powiązane” oznaczają działania takie jak obchodzenie się ze zwierzętami, magazynowanie, krępowanie, oszołamianie i wykrwawianie zwierząt, wykonywane w związku z ich uśmierceniem i w miejscu, w którym ma ono się odbyć;
- c) „zwierzę” oznacza każde zwierzę kręgowie z wyłączeniem gadów i płazów;
- d) „uśmiercanie z konieczności” oznacza uśmiercanie zwierząt rannych lub chorych, jeżeli choroba wiąże się silnym bólem lub cierpieniem, które są niemożliwe do złagodzenia w żaden inny wykonalny sposób;
- e) „magazynowanie” oznacza utrzymywanie zwierząt w oborach, zagrodach lub wydzielonych obszarach, które są związane z działalnością rzeźni lub znajdują się na jej terenie;
- f) „oszołamianie” oznacza jakikolwiek celowo wywołany szereg czynności, który bezboleśnie powoduje utratę przytomności i wrażliwości na bodźce, w tym każdy szereg czynności powodujący natychmiastową śmierć;
- g) „obyczaj religijny” oznacza szereg czynności związanych z ubojem zwierząt i zalecany przez religię taką jak islam lub judaizm;
- h) „impresy kulturalne lub sportowe” oznaczają wydarzenia zasadniczo i w przeważającej mierze związane z długotrwałymi tradycjami kulturowymi lub działalnością sportową o długiej tradycji, łącznie z wyścigami lub innymi formami zawodów, w których nie jest wytwarzane mięso ani inne produkty pochodzenia zwierzęcego bądź produkcja ta jest marginalna w porównaniu z wydarzeniem jako takim i nie ma znaczenia ekonomicznego;
- i) „standardowe procedury operacyjne” oznaczają zbiór pisemnych instrukcji mających na celu osiągnięcie jednorodności wypełniania określonej funkcji lub normy;
- j) „ubój” oznacza uśmiercenie zwierząt przeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- k) „rzeźnia” oznacza każdy zakład wykorzystywany do uboju zwierząt lądowych;
- l) „podmiot” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną odpowiedzialną za przedsiębiorstwo przeprowadzające działania objęte niniejszym rozporządzeniem;
- m) „zwierzęta futerkowe” oznaczają zwierzęta z gatunków ssaków utrzymywanych głównie w celu produkcji futra, takich jak norki, tchórze, lisy, szopy, nutrie i szynszyle;
- n) „likwidacja” oznacza proces uśmiercania zwierząt z przyczyn związanych ze zdrowiem publicznym, zdrowiem zwierząt, dobrostaniem zwierząt bądź ze względów środowiskowych pod nadzorem właściwego organu;
- o) „drób” oznacza ptactwo utrzymywane w warunkach fermowych, w tym ptactwo nieuznawane za gospodarskie, lecz utrzymywane w charakterze zwierząt gospodarskich, z wykluczeniem ptaków bezgrzebieniowych;

p) „zajęczaki” oznaczają króliki i zające.

ROZDZIAŁ II

Wymagania ogólne

Artykuł 3

Ogólne wymagania dotyczące uśmiercania i działań powiązanych

1. Podczas uśmiercania i działań powiązanych zwierzętom oszczędza się wszelkiego zbędnego bólu, niepokoju i cierpienia.
2. Do celów ust. 1 podmioty podejmują w szczególności konieczne działania, aby zapewnić zwierzętom:
 - a) fizyczną wygodę i ochronę, szczególnie poprzez utrzymywanie ich w czystości i odpowiednich warunkach cieplnych oraz zapobieganie upadkom i potknięciom;
 - b) ochronę przed urazami i chorobami;
 - c) traktowanie i przetrzymywanie w sposób uwzględniający ich naturalne zachowanie;
 - d) warunki, w których nie wykazują objawów bólu, strachu, agresji ani innego nietypowego zachowania;
 - e) warunki, w których nie cierpią z powodu przedłużającego się braku pokarmu lub wody;
 - f) zabezpieczenie przed niepożądanymi interakcjami.
3. Obiekty używane do uśmiercania i działań powiązanych są projektowane, wykonywane, utrzymywane i obsługiwane w sposób spełniający wymagania określone w ust. 1 i 2 oraz z uwzględnieniem oczekiwanych warunków prowadzenia działalności obiektu przez cały rok.

Artykuł 4

Metody uśmiercania

1. Zwierzęta uśmiercane są wyłącznie przy użyciu metod zapewniających natychmiastową śmierć lub po oszołomieniu.
2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1, jeżeli obyczaje religijne zalecają taką metodę, zwierzęta mogą być uśmiercane bez uprzedniego oszołomienia, pod warunkiem że uśmiercenie ma miejsce w rzeźni.

Jednakże państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu tego odstępstwa.

Artykuł 5

Oszołamianie

1. Oszołamianie przeprowadza się zgodnie z metodami określonymi w załączniku I.

2. Personel odpowiedzialny za oszołamianie przeprowadza regularne kontrole, dopilnowując, aby zwierzęta nie wykazywały objawów przytomności i wrażliwości w okresie od zakończenia procesu oszołamiania do stwierdzenia śmierci.

Kontrole te przeprowadzane są na wystarczająco reprezentatywnej próbie zwierząt, a ich częstotliwość ustalana jest na podstawie wyników poprzednich kontroli oraz wszelkich innych czynników, które mogą wpływać na skuteczność procesu oszołamiania.

3. W celu uwzględnienia postępu naukowego i technicznego załącznik I może zostać zmieniony zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Jednakże każda taka zmiana musi zapewniać poziom dobrostanu zwierząt co najmniej równy poziomowi zapewnianemu przez obecne metody, co mają wykazać dowody naukowe publikowane w odpowiednich czasopismach uznawanych na całym świecie i poddawanych wzajemnej ocenie.

4. Wspólnotowe kodeksy dobrych praktyk dotyczących metod określonych w załączniku I mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 6

Standardowe procedury operacyjne

1. Uśmiercanie zwierząt i działania powiązane planuje się z wyprzedzeniem i przeprowadza się zgodnie ze standardowymi procedurami operacyjnymi.
2. Podmioty sporządzają i wdrażają standardowe procedury operacyjne, aby zapewnić zgodność uśmiercania i powiązanych działań z art. 3 ust. 1.

W odniesieniu do oszołamiania standardowe procedury operacyjne:

- a) uwzględniają zalecenia producentów;
 - b) dla każdej stosowanej metody oszołamiania określają najważniejsze parametry, o których mowa w rozdziale I załącznika I.
3. Standardowe procedury operacyjne udostępniane są właściwemu organowi na jego żądanie.

Artykuł 7

Poziom i świadectwo kwalifikacji

1. Uśmiercanie i działania powiązane przeprowadzane są wyłącznie przez osoby posiadające odpowiedni poziom kwalifikacji w tym zakresie, zgodnie z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.
2. Następujące czynności uboju przeprowadzane są wyłącznie przez osoby posiadające świadectwo kwalifikacji w odniesieniu do tych czynności, o którym mowa w art. 18:
 - a) zajmowanie się zwierzętami i opieka nad nimi przed ich skrepowaniem;
 - b) krępowanie zwierząt w celu oszołomienia lub uśmiercenia;
 - c) oszołamianie zwierząt;
 - d) ocena skuteczności oszołomienia;
 - e) pętanie i podnoszenie żywych zwierząt;
 - f) wykrwawianie żywych zwierząt.
3. Uśmiercanie zwierząt futerkowych nadzorowane jest przez osobę posiadającą świadectwo kwalifikacji, o którym mowa w art. 18, obejmujące wszystkie działania wykonywane pod jej nadzorem.

Artykuł 8

Instrukcje użytkowania urządzeń kępujących i oszołamiających

Produktów sprzedawanych lub reklamowanych jako urządzenia kępujące lub oszołamiające nie wprowadza się do sprzedaży bez odpowiednich instrukcji dotyczących ich użytkowania i konserwacji w sposób zapewniający optymalne warunki dla dobrostanu zwierząt.

W szczególności w instrukcjach tych określa się:

- a) kategorie lub masę ciała zwierząt, do stosowania wobec których urządzenia są przeznaczone;
- b) zalecane parametry odpowiadające różnym okolicznościom użytkowania, w tym najważniejsze parametry określone w załączniku I;
- c) w przypadku urządzeń oszołamiających – metodę monitorowania skuteczności urządzeń w odniesieniu do zgodności z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

Niniejszy artykuł stosuje się, jeżeli kępowanie lub oszołamanie stanowią co najmniej jedną funkcję tych urządzeń.

Artykuł 9

Stosowanie urządzeń kępujących i oszołamiających

1. Wszystkie urządzenia używane do kępowania lub oszołamania zwierząt są obsługiwane, konserwowane i kontrolowane przez stosownie przeszkolony personel oraz zgodnie z instrukcjami producenta.
2. Podczas działań związanych z ubojem na miejscu są bezpośrednio dostępne odpowiednie zapasowe urządzenia oszołamiające do użycia w przypadku awarii początkowo zastosowanych urządzeń oszołamiających.

Artykuł 10

Przywóz z krajów trzecich

Wymagania określone w rozdziałach II i III niniejszego rozporządzenia są właściwe do celów art. 12 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 854/2004.

ROZDZIAŁ III

Dodatkowe wymagania w stosunku do rzeźni

Artykuł 11

Konstrukcja, rozplanowanie i wyposażenie rzeźni

1. Konstrukcja i rozplanowanie rzeźni oraz używane w nich wyposażenie są zgodne z przepisami określonymi w załączniku II.
2. Do celów niniejszego rozporządzenia właściwy organ, o którym mowa w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 853/2004, zatwierdza w odniesieniu do każdej rzeźni:
 - a) maksymalny przerób dla każdej linii uboju;

- b) kategorie zwierząt i masę ciała, w stosunku do których mogą być używane dostępne urządzenia krępujące lub oszołamiające;
 - c) maksymalną pojemność każdego magazynu przeznaczonego dla koniowatych, bydła, owiec, kóz i świń oraz drobiu i zajęczaków.
3. Zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2, przyjęte mogą zostać:
- a) odstępstwa od przepisów określonych w załączniku II w przypadku rzeźni polowych;
 - b) zmiany konieczne do dostosowania załącznika II w celu uwzględnienia postępu naukowego i technicznego.
4. Wytyczne w zakresie wdrożenia ust. 2 niniejszego artykułu oraz załącznika II mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 12

Działania związane z traktowaniem i krępowaniem zwierząt przed ubojem

1. Podmioty zapewniają stosowanie się do określonych w załączniku III zasad operacyjnych dotyczących rzeźni.
2. Podmioty zapewniają mechaniczne krępowanie zwierząt uśmiercanych bez oszołomienia.
3. Niezależnie od przepisów art. 3 ust. 1, następujące metody krępowania są zabronione:
 - a) zawieszanie lub podnoszenie zwierząt za stopy lub nogi;
 - b) zakładanie mechanicznych zacisków na nogi lub stopy zwierząt;
 - c) łamanie nóg, przecinanie ścięgien w nogach i oślepianie zwierząt;
 - d) przecinanie rdzenia kręgowego, np. przy pomocy noża lub sztyletu;
 - e) stosowanie prądu elektrycznego, który nie oszołamia ani nie uśmierca zwierzęcia w warunkach kontrolowanych, a szczególnie stosowanie prądu elektrycznego, który nie przepływa przez mózg.

Jednakże lit. a) i b) nie stosują się do pęt używanych w stosunku do drobiu.

4. W celu uwzględnienia postępu naukowego i technicznego załącznik III może zostać zmieniony zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.
5. Wytyczne w zakresie wdrożenia przepisów określonych w załączniku III mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 13

Kontrola podczas uboju

1. Podmioty ustalają i wdrażają na miejscu odpowiednie procedury monitorowania w celu sprawdzenia i potwierdzenia, czy zwierzęta przeznaczone do uboju są skutecznie oszołomione w okresie od zakończenia procesu oszołamiania do stwierdzenia śmierci.

2. Procedury monitorowania, o których mowa w ust. 1, obejmują przynajmniej co następuje:
 - a) nazwisko osoby odpowiedzialnej za procedurę monitorowania;
 - b) wskaźniki opracowane w celu wykrycia oznak nieprzytomności i przytomności lub wrażliwości na bodźce u zwierząt poddawanych działaniom związanym z uśmiercaniem zgodnie z art. 4 ust. 1, bądź oznak życia u zwierząt poddawanych działaniom związanym z ubojem zgodnie z pierwszym punktem art. 4 ust. 2;
 - c) kryteria dopuszczalności pozwalające ustalić, czy wyniki wskaźników, o których mowa w lit. b) są zadowalające czy nie;
 - d) okoliczności lub czas, w których monitorowanie ma się odbywać;
 - e) liczbę zwierząt w każdej próbie, która ma zostać sprawdzona podczas monitorowania;
 - f) odpowiednie procedury, dzięki którym w przypadku niespełnienia kryteriów dopuszczalności, o których mowa w lit. c), działania związane z oszołamiem lub uśmiercaniem są poddawane ocenie w celu ustalenia przyczyny wszelkich wad oraz że w działaniach tych są wprowadzane konieczne zmiany.
3. Procedura monitorowania jest wprowadzana w każdej linii uboju, w której używane są różne urządzenia oszołamiające.
4. Częstotliwość monitorowania uwzględnia główne czynniki ryzyka, takie jak zmiany związane z rodzajem zwierząt poddawanych ubojowi lub organizacją pracy personelu, oraz wprowadzana jest w sposób zapewniający wyniki o dużym stopniu wiarygodności.
5. Wspólnotowe kodeksy dobrych praktyk w zakresie procedur monitorowania w rzeźniach mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 14

Urzędnik odpowiedzialny za dobrostan zwierząt

1. W każdej rzeźni podmioty wyznaczają urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt, który jest odpowiedzialny w danej rzeźni za zapewnienie zgodności z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu. Osoba ta bezpośrednio informuje podmiot o kwestiach związanych z dobrostanem zwierząt.
2. Urzędnik odpowiedzialny za dobrostan zwierząt bezpośrednio podlega podmiotowi i może wymagać, aby personel rzeźni podjął wszelkie środki naprawcze konieczne do zapewnienia zgodności z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.
3. Obowiązki urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt są określone w standardowych procedurach operacyjnych rzeźni i wyraźnie przedstawione personelowi.
4. Urzędnik odpowiedzialny za dobrostan zwierząt posiada świadectwo kwalifikacji, o którym mowa w art. 18, obejmujące wszelkie działania odbywające się w rzeźni, za które jest odpowiedzialny.

5. Ustępy 1 i 4 nie stosują się do rzeźni dokonujących rocznie uboju mniej niż 1 000 sztuk zwierząt gospodarskich z gromady ssaków lub 150 000 sztuk drobiu.

ROZDZIAŁ IV

Likwidacja i uśmiercanie z konieczności

Artykuł 15

Likwidacja

1. Przed rozpoczęciem działań właściwy organ i podmioty zaangażowane w wykonanie likwidacji ustalają plan działania w celu zapewnienia zgodności z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

Wymagane przez prawodawstwo wspólnotowe w zakresie zdrowia zwierząt plany awaryjne obejmują w szczególności planowane metody uśmiercania i odpowiadające im standardowe procedury operacyjne zapewniające zgodność z przepisami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, przy czym metody i procedury te oparte są na ustalonych w planie awaryjnym hipotezach dotyczących rozmiaru i lokalizacji podejrzewanych ognisk.

2. Właściwy organ i podmioty zaangażowane w działania związane z likwidacją:
 - a) zapewniają zgodność prowadzonych działań z planem działania, o którym mowa w ust. 1;
 - b) podejmują wszelkie odpowiednie działania w celu ochrony dobrostanu zwierząt w najlepszych możliwych warunkach.
3. Do celów niniejszego artykułu oraz w wyjątkowych okolicznościach właściwy organ może wyrazić zgodę na odstępstwa od jednego lub więcej przepisów niniejszego rozporządzenia, jeżeli uzna, że zgodność może wpłynąć na zdrowie ludzi lub znacząco spowolnić proces zwalczania choroby.
4. W ciągu jednego roku od daty zakończenia działań związanych z likwidacją właściwy organ, o którym mowa w ust. 1, przesyła Komisji i publicznie udostępnia, szczególnie za pośrednictwem Internetu, sprawozdanie oceniające wyniki tych działań.

Sprawozdanie to zawiera w szczególności:

- a) powody likwidacji;
 - b) liczbę uśmierconych zwierząt i ich gatunek;
 - c) użyte metody oszołamiania i uśmiercania;
 - d) opis napotkanych trudności, oraz, w stosownych przypadkach, znalezione rozwiązania łagodzące lub minimalizujące cierpienie danych zwierząt;
 - e) wszelkie odstępstwa przyznane zgodnie z ust. 3.
5. Wytyczne w zakresie sporządzenia i wdrożenia planów działania związanych z depopulacją mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 16

Uśmiercanie z konieczności

W przypadku uśmiercania z konieczności, osoba odpowiedzialna za dane zwierzęta podejmuje wszelkie konieczne działania, aby jak najszybciej uśmiercić zwierzę.

ROZDZIAŁ V

Właściwy organ

Artykuł 17

Ośrodki referencyjne

1. Każde państwo członkowskie powołuje krajowy ośrodek referencyjny (zwany dalej „ośrodkiem referencyjnym”) do wykonywania następujących zadań:
 - a) zapewnianie naukowej i technicznej wiedzy specjalistycznej związanej z zatwierdzaniem rzeźni;
 - b) przeprowadzanie oceny nowych metod oszołamiania;
 - c) aktywne zachęcanie podmiotów i innych zainteresowanych stron do opracowania kodeksów dobrej praktyki w celu wdrożenia niniejszego rozporządzenia oraz publikowanie i rozpowszechnianie tych kodeksów, jak również kontrolowanie ich zastosowania;
 - d) opracowywanie wytycznych dla właściwych organów do celów niniejszego rozporządzenia;
 - e) akredytacja organów i podmiotów w związku z przyznawaniem świadectw kwalifikacji, o których mowa w art. 18;
 - f) korespondowanie i współpraca z Komisją i innymi ośrodkami referencyjnymi w celu wymiany informacji technicznych i naukowych oraz najlepszych praktyk w odniesieniu do wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.
2. W ciągu jednego roku od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie przekazują Komisji i pozostałym państwom członkowskim szczegółowe informacje o swoich ośrodkach referencyjnych oraz udostępniają te informacje w Internecie.
3. Ośrodki referencyjne mogą zostać utworzone jako sieć składająca się z odrębnych podmiotów, pod warunkiem że wszystkie zadania wymienione w ust. 1 są przydzielone w odniesieniu do wszelkich istotnych działań mających miejsce w danym państwie członkowskim.

Do wykonywania jednego lub więcej tych zadań państwa członkowskie mogą wyznaczyć podmiot znajdujący się poza ich terytorium.

Artykuł 18

Świadectwo kwalifikacji

1. Do celów art. 7 państwa członkowskie wyznaczają właściwy organ odpowiedzialny za:
 - a) zapewnienie dostępności szkoleń dla personelu biorącego udział w uśmiercaniu i powiązanych działaniach;
 - b) przyznawanie świadectw kwalifikacji potwierdzających zdanie niezależnego egzaminu końcowego; przedmioty tego egzaminu są odpowiednie w

odniesieniu do danych kategorii zwierząt, odpowiadają działaniom wymienionym w art. 7 ust. 2 oraz przedmiotom określonym w załączniku IV;

- c) zatwierdzanie programów szkoleń, o których mowa w lit. a), oraz treści i warunków egzaminu, o którym mowa w lit. b);

2. Właściwy organ może zlecić organizowanie szkoleń, przeprowadzanie egzaminu końcowego oraz wydawanie świadectw kwalifikacji odrębnemu organowi bądź podmiotowi, który:
 - a) posiada wiedzę specjalistyczną, personel i wyposażenie konieczne do realizacji tych zadań;
 - b) jest niezależny i wolny od wszelkich konfliktów interesów w odniesieniu do wydawania świadectw kwalifikacji;
 - c) jest uznany przez ośrodek referencyjny.Szczegółowe informacje o tych organach i podmiotach są udostępniane, w szczególności za pośrednictwem Internetu.
3. Świadectwa kwalifikacji wskazują, dla jakich kategorii zwierząt oraz działań wymienionych w art. 7 ust. 2 lub 3, świadectwo jest ważne.
Świadectwa kwalifikacji są ważne przez okres nie dłuższy niż pięć lat.
4. Państwa członkowskie uznają świadectwa kwalifikacji wydane w innym państwie członkowskim.
5. Państwa członkowskie mogą jako świadectwa kwalifikacji uznawać dyplomy wydane w innych celach, pod warunkiem że zostały one wydane na warunkach odpowiadających określonym w niniejszym artykule.

ROZDZIAŁ VI

Niezgodność, kary i uprawnienia wykonawcze

Artykuł 19

Niezgodność

Dla celów art. 54 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 właściwy organ może w szczególności:

- a) zażądać od podmiotów zmiany ich standardowych procedur operacyjnych oraz w szczególności zwolnienia lub zatrzymania produkcji;
- b) zwiększyć częstotliwość procedur monitorowania, o których mowa w art. 13;
- c) wycofać świadectwa kwalifikacji w przypadku osób wykazujących niewystarczającą wiedzę lub świadomość w zakresie swoich zadań;
- d) zawiesić lub wycofać akredytację organów i podmiotów, które zostały zatwierdzone zgodnie z art. 17 ust. 1 lit. e).

Artykuł 20

Kary

Państwa członkowskie ustanawiają zasady dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów niniejszego rozporządzenia i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich stosowania. Przewidziane kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Państwa członkowskie powiadamiają o tych przepisach Komisję najpóźniej do dnia [1 stycznia 2011 r.] oraz niezwłocznie powiadamiają ją o wszystkich późniejszych ich zmianach.

Artykuł 21

Przepisy wykonawcze

Wszelkie szczegółowe przepisy niezbędne do wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia, w tym dotyczące uboju lub uśmiercania ryb, mogą zostać przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2.

Artykuł 22

Procedura komitetowa

1. Komisję jest wspierana przez Stały Komitet ds. Łącucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, powołany na mocy art. 58 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE.
Okres określony w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE ustala się na trzy miesiące.
3. Komitet przyjmie swój regulamin wewnętrzny.

ROZDZIAŁ VII

Przepisy końcowe

Artykuł 23

Uchylenie

1. Dyrektywa 93/119/EWG traci moc.
Jednakże dla celów art. 24 ust. 1 niniejszego rozporządzenia następujące przepisy dyrektywy 93/119/EWG nadal mają zastosowanie:
 - a) załącznik A:
 - (i) pkt 1 w sekcji I;
 - (ii) pkt 1 i drugie zdanie w pkt 3 oraz pkt 6, 7 i 8 sekcji II;
 - b) załącznik B, pkt 1;
 - c) załącznik C, pkt 3.A.2 i 3.B.4, oraz pkt 4.2 i 4.3 sekcji II;
 - d) załącznik F, pkt 4 lit. a) i pkt 6 lit. a) sekcji II.
2. Odesłania do uchylonej dyrektywy są traktowane jako odesłania do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 24

Przepisy przejściowe

1. Do dnia 31 grudnia 2018 r. art. 11 ust. 1 stosuje się jedynie do nowych rzeźni bądź do nowych konstrukcji, rozplanowania lub wyposażenia, których dotyczą przepisy określone w załączniku II, a które nie rozpoczęły działania przed datą [rozpoczęcia stosowania/wejście w życie] niniejszego rozporządzenia.
2. Do dnia 31 grudnia 2014 r. państwa członkowskie mogą postanowić, aby świadectwa kwalifikacji, o których mowa w art. 18, były wydawane bez egzaminów w przypadku osób z co najmniej [dziesięcioletnim] odpowiednim nieprzerwanym doświadczeniem zawodowym.

Artykuł 25

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia [1 stycznia 2011 r.].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

ZAŁĄCZNIK I

WYKAZ METOD OSZOŁAMIANIA I UŚMIERCANIA ORAZ ZWIĄZANE Z NIMI SPECYFIKACJE

(o których mowa w art. 5 ust. 1)

Rozdział I – Metody

Tabela 1 – Metody mechaniczne

Nr	Nazwa	Opis	Kategoria zwierząt	Najważniejsze parametry	Szczegółowe wymagania dotyczące danej metody – rozdział II niniejszego załącznika
1	Pistolet bolcowy penetrujący	Poważne i nieodwracalne uszkodzenie mózgu spowodowane wstrząsem i penetracją przez zablokowany bolec.	Wszystkie gatunki.	Pozycja i kierunek strzału. Odpowiednia prędkość i średnica bolca dostosowane do gatunku i rozmiaru zwierzęcia.	Nie dotyczy.
2	Pistolet bolcowy niepenetrujący	Poważne uszkodzenie mózgu spowodowane wstrząsem wywołanym przez zablokowany bolec bez penetracji.	Przeżuwacze o masie ciała do 10 kg, drób i zajęczaki.	Pozycja i kierunek strzału. Odpowiednia prędkość i średnica bolca dostosowane do gatunku i rozmiaru zwierzęcia.	Nie dotyczy.
3	Broń palna z pociskami	Poważne i nieodwracalne uszkodzenie mózgu spowodowane wstrząsem i wejściem co najmniej jednego pocisku.	Wszystkie gatunki.	Pozycja strzału. Siła naboju.	Nie dotyczy.
4	Maceracja	Natychmiastowe zmiżdżenie całego zwierzęcia.	Pisklęta mające nie więcej niż 72 godziny oraz zarodki w jajach.	Maksymalny rozmiar wprowadzanej partii. Środki zapobiegające przeładowaniu.	Punkt 1.
5	Dyslokacja kręgów szyjnych	Ręczne rozciągnięcie i skręcenie szyi powodujące niedokrwienie mózgu.	Ptaki o masie ciała do 3 kg.	Nie dotyczy.	Punkt 2.

Tabela 2 – Metody elektryczne

Nr	Nazwa	Opis	Kategoria zwierząt	Najważniejsze parametry	Szczegółowe wymagania rozdziału II niniejszego załącznika
1	Oszołamianie elektryczne z elektrodami przyłożymi jedynie z obu stron głowy	Ekspozycja mózgu na prąd dająca na elektroencefalogramie (EEG) postać padaczkową uogólnioną.	Wszystkie gatunki.	Minimalne natężenie (w A lub mA). Minimalne napięcie (V). Maksymalna częstotliwość (Hz). Minimalny czas ekspozycji. Maksymalny czas między oszołomieniem a kluciem (s). Częstotliwość kalibracji urządzeń. Optymalizacja przepływu prądu. Zapobieganie porażeniom prądem przed oszołomieniem.	Punkt 3.
2	Uśmiercanie z elektrodami przyłożymi na głowie i grzbiecie zwierzęcia	Ekspozycja ciała na przepływ prądu dająca jednocześnie na elektroencefalogramie (EEG) postać padaczkową uogólnioną (oszołomienie) i migotanie lub zatrzymanie pracy serca (uśmiercenie).	Wszystkie gatunki z wyjątkiem jagniąt lub prosiąt o żywej wadze poniżej 5 kg oraz bydła.	Minimalne natężenie (w A lub mA). Minimalne napięcie (V). Maksymalna częstotliwość (Hz). Minimalny czas ekspozycji. Częstotliwość kalibracji urządzeń. Optymalizacja przepływu prądu. Zapobieganie porażeniom prądem przed oszołomieniem.	Punkt 3. Punkt 4 w odniesieniu do lisów i szynszyli.

3	Wodna kąpiel oszołamiająca	Ekspozycja w kąpeli wodnej całego ciała na prąd dająca na elektroencefalogramie (EEG) postać padaczkową uogólnioną (oszołomienie) oraz możliwe migotanie komór lub zatrzymanie pracy serca (uśmiercenie).	Drób.	Minimalizowanie bólu przy pętaniu. Optymalizacja przepływu prądu. Maksymalny czas spętania przed kąpielą wodną. Zanurzenie ptaków do nasady skrzydeł. Maksymalny czas między oszołomieniem a kluciem dla częstotliwości powyżej 60 Hz.	Punkt 5.
---	----------------------------	---	-------	--	----------

Tabela 3 – Metody gazowe

Nr	Nazwa	Opis	Kategoria zwierząt	Najważniejsze parametry	Szczegółowe wymagania rozdziału II niniejszego załącznika
1	Dwutlenek węgla w wysokim stężeniu	Ekspozycja przytomnego zwierzęcia na mieszanę gazów zawierającą ponad 30 % dwutlenku węgla.	Świnie, drób i zwierzęta futerkowe.	Stężenie dwutlenku węgla. Czas ekspozycji. Maksymalny czas między oszołomieniem a kluciem (świnie).	Punkt 6. Punkt 7 w odniesieniu do drobiu.
2	Dwutlenek węgla w niskim stężeniu	Ekspozycja przytomnego zwierzęcia na mieszanę gazów zawierającą mniej niż 30 % dwutlenku węgla.	Świnie i drób.	Stężenie dwutlenku węgla. Czas ekspozycji. Maksymalny czas między oszołomieniem a kluciem w przypadku oszołamiania (świnie).	Punkt 7 w odniesieniu do drobiu.
3	Gazy obojętne	Ekspozycja przytomnego zwierzęcia na mieszanę gazów obojętnych takich jak argon lub azot, zawierającą mniej niż 2 % tlenu.	Świnie i drób.	Stężenie tlenu. Czas ekspozycji. Maksymalny czas między oszołomieniem a kluciem w przypadku	Punkt 7 w odniesieniu do drobiu.

				oszołamiania (świnie).	
--	--	--	--	------------------------	--

4	Tlenek węgla (czyste źródło)	Ekspozycja przytomnego zwierzęcia na mieszanę gazów zawierającą ponad 4 % tlenku węgla.	Zwierzęta futerkowe i prosięta.	Jakość źródła gazu. Stężenie tlenku węgla. Czas ekspozycji. Temperatura gazu.	Punkt 8.
5	Tlenek węgla w połączeniu z innymi gazami	Ekspozycja przytomnego zwierzęcia na mieszanę gazów zawierającą ponad 1% tlenku węgla w połączeniu z innymi gazami toksycznymi.	Zwierzęta futerkowe.	Stężenie tlenku węgla. Czas ekspozycji. Temperatura gazu. Filtracja gazu wytwarzanego przez silnik.	Punkt 8. Punkt 9.

Tabela 4 – Inne metody

Nr	Nazwa	Opis	Kategoria zwierząt	Najważniejsze parametry	Szczegółowe wymagania rozdziału II niniejszego załącznika
1	Iniekcja śmiertelnej dawki środków pod nadzorem weterynaryjnym	Utrata przytomności i wrażliwości na bodźce, po której następuje nieodwracalna śmierć, na skutek iniekcji leków weterynaryjnych.	Wszystkie gatunki.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.

Rozdział II - Szczegółowe wymagania dotyczące określonych metod

1. Maceracja

Metoda ta zapewnia natychmiastową macerację i śmierć zwierząt.

2. Dyslokacja kręgów szyjnych

Metody polegające na dyslokacji kręgów szyjnych stosuje się na nie więcej niż pięćdziesięciu zwierzętach dziennie.

3. Oszołamianie elektryczne z elektrodami przyłożonymi jedynie z obu stron głowy

3.1 Przy stosowaniu oszołamiania elektrycznego przez przykładanie elektrod jedynie z obu stron głowy elektrody muszą obejmować mózg zwierzęcia.

3.2 Oszołamianie elektryczne przez przykładanie elektrod jedynie z obu stron głowy przeprowadzane jest zgodnie z minimalnymi natężeniami prądu określonymi w tabeli 1.

Tabela 1 – Minimalne natężenia prądu dla oszołamiania elektrycznego z elektrodami przyłożonymi jedynie z obu stron głowy

Kategoria zwierząt	Bydło w wieku od 6 miesięcy	Bydło w wieku poniżej 6 miesięcy	Owce i kozy	Świnie	Kurczęta	Indyki
Minimalne natężenie prądu	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

4. Uśmiercanie z elektrodami przyłożonymi na głowie i grzbiecie zwierzęcia

4.1 Owce, kozy i świnie.

Minimalne natężenie prądu w uśmiercaniu z elektrodami przyłożonymi na głowie i grzbiecie zwierzęcia wynosi 1 amper w przypadku owiec i 1,30 ampera w przypadku świń.

4.2 Lisy

Elektrody należy przyłożyć do pyska i odbytu; należy użyć prądu o minimalnym natężeniu 0,3 ampera i minimalnym napięciu 110 woltów przez co najmniej 3 sekundy.

4.3 Szynszyle

Elektrody należy przyłożyć do ucha i ogona; należy użyć prądu o minimalnym natężeniu 0,57 ampera przez co najmniej 60 sekund.

5. Wodna kąpiel oszołamiająca dla drobiu

5.1 Zwierząt nie pęta się, jeżeli są za małe na wodną kąpiel oszołamiającą lub jeżeli spętanie może spowodować lub nasilić ból, np. w przypadku okaleczonych zwierząt. W takim przypadku zwierzęta uśmierca się za pomocą innych metod.

5.2 Przed podwieszeniem żywych ptaków pęta są nawilżane; ptaki podwiesza się za obie nogi.

5.3 Wodną kąpiel oszołamiającą przeprowadza się zgodnie z minimalnymi natężeniami prądu określonymi w tabeli 2; zwierzęta poddawane są działaniu tych natężeń prądu przez co najmniej cztery sekundy.

Tabela 2 – Wymagania dotyczące prądu elektrycznego w urządzeniach do wodnych kąpielii oszołamiających

Częstotliwość (Hz)	Kurczęta	Indyki	Kaczki i gęsi
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA
Od 200 do 400 Hz	150 mA	400 mA	Niedozwolone
Od 400 do 1500 Hz	200 mA	400 mA	Niedozwolone

6. Dwutlenek węgla w wysokim stężeniu (ponad 30 %)

Zwierzęta nie wykazują oznak przytomności lub wrażliwości na bodźce po 30 sekundach ekspozycji na gaz.

7. Dwutlenek węgla w wysokim i niskim stężeniu, zastosowanie gazów obojętnych lub mieszanki tych gazów w odniesieniu do drobiu

W żadnym wypadku nie wprowadza się gazów do komory lub miejsca, w którym drób ma zostać oszołomiony i uśmiercony, jeżeli może to spowodować oparzenia lub niepokój ze względu na zimno lub brak wilgotności.

8. Tlenek węgla (czyste źródło lub połączony z innymi gazami) w odniesieniu do zwierząt futerkowych

8.1 Przez cały czas zwierzęta poddawane są kontroli wizualnej.

8.2 Zwierzęta wprowadzane są pojedynczo i zapewnia się, że przed wprowadzeniem kolejnego zwierzęcia poprzednie jest nieprzytomne lub martwe.

8.3 Zwierzęta muszą pozostać w komorze do czasu śmierci.

9. Tlenek węgla połączony z innymi gazami w odniesieniu do zwierząt futerkowych

9.1 Gaz produkowany przez specjalnie przystosowany do tego celu silnik, może być stosowany pod warunkiem, że testy wykazały, że użyty gaz:

- a) został odpowiednio schłodzony;
- b) został wystarczająco przefiltrowany;
- c) jest wolny od wszelkich drażniących składników lub gazów.

9.2 Nie umieszcza się zwierząt w komorze, dopóki nie zostanie osiągnięte minimalne stężenie tlenu węgla.

ZAŁĄCZNIK II
KONSTRUKCJA, ROZPLANOWANIE I WYPOSAŻENIE RZEŻNI
(o których mowa w art. 11)

1. Wszystkie magazyny

- 1.1 Systemy wentylacyjne są zaprojektowane, wykonane i konserwowane w sposób stale zapewniający dobrostan zwierząt oraz z uwzględnieniem przewidywanych warunków pogodowych.
- 1.2 W przypadku gdy wymagane są mechaniczne sposoby wentylacji, na wypadek awarii zapewnia się wspomagające je urządzenia awaryjne.

2. Magazyny dla zwierząt niedostarczonych w kontenerach

- 2.1 Zagrody, przejścia i korytarze są zaprojektowane i zbudowane w sposób umożliwiający:
- a) zwierzętom swobodne poruszanie się w wymaganym kierunku zgodnie z ich cechami behawioralnymi oraz bez zakłóceń;
 - b) świniom lub owcom chód obok siebie, z wyjątkiem korytarzy prowadzących do urządzeń krępujących.
- 2.2 System dostarczania wody jest zaprojektowany i wykonany w sposób umożliwiający przez cały czas wszystkim zwierzętom dostęp do czystej wody bez niebezpieczeństwa okaleczenia lub ograniczenia ich ruchów.
- 2.3 Między zagrodami do przetrzymywania a korytarzem prowadzącym do miejsca oszołamiania znajduje się zagroda dla zwierząt oczekujących, z równym podłożem i pełnymi ścianki, która zapewnia stałe wprowadzanie zwierząt do oszołamiania i uśmiercania oraz pozwala na uniknięcie konieczności przepędzania zwierząt z zagród do przetrzymywania przez personel zajmujący się zwierzętami. Zagroda dla zwierząt oczekujących jest zaprojektowana w sposób uniemożliwiający uwięzienie lub stratowanie zwierząt
- 2.4 Podłoże wykonane jest w sposób minimalizujący ryzyko potknięcia, upadku oraz okaleczenia nóg zwierząt.

3. Urządzenia i obiekty krępujące

- 3.1 Urządzenia i obiekty krępujące są zaprojektowane i wykonane w sposób:
- a) optymalizujący stosowanie metody oszołamiania lub uśmiercania;
 - b) zapobiegający okaleczeniom lub stłuczeniom zwierząt;
 - c) minimalizujący walkę i odgłosy przy krępowaniu zwierząt.
- 3.2 Boksy do krępowania używane razem z urządzeniem z zablokowanym bolcem wyposażone są w urządzenia ograniczające ruchy głowy zwierzęcia w poziomie i pionie.
- 3.3 Nie stosuje się systemów krępujących bydło przez odwrócenie lub zastosowanie nienaturalnej pozycji.

4. Urządzenia do elektrycznego oszołamiania

- 4.1 Urządzenia do elektrycznego oszołamiania wyposażone są w urządzenia rejestrujące dla każdego oszołamanego lub uśmiercanego zwierzęcia szczegółowe informacje o najważniejszych parametrach elektrycznych.
- 4.2 Urządzenia elektryczne dostarczają prąd stały.

5. Urządzenia do wodnych kąpielii oszołamiających

- 5.1 Liny do pętania są zaprojektowane i umieszczone w taki sposób, aby zawieszane na nich ptaki nie były blokowane oraz aby zminimalizować niepokojenie zwierząt.
- 5.2 Liny do pętania na całej długości do wejścia do zbiornika z cieczą muszą być łatwo dostępne na wypadek konieczności usunięcia zwierząt z linii uboju.
- 5.3 Aby zapewnić kontakt elektryczny bez sprawiania bólu, rozmiar i kształt metalowych pęt są dostosowane do rozmiaru kończyn drobiu poddawanego ubojowi.
- 5.4 Urządzenia do wodnych kąpielii oszołamiających są wyposażone w zaizolowaną od prądu pochylnię wejściową oraz są zaprojektowane i utrzymywane w sposób zapobiegający przelewaniu się wody w wejściu.
- 5.5 Elektrody w urządzeniach do wodnych kąpielii oszołamiających muszą rozciągać się na całej długości zbiornika do tych kąpielii. Zbiorniki do kąpielii wodnych muszą być zaprojektowane i utrzymywane w taki sposób, aby pęta przechodzące nad wodą miały stały kontakt z uziemieniem.
- 5.6 Na odcinku od miejsca pętania do wejścia do wodnej kąpielii oszołamiającej wbudowuje się system ochrony piersi ptaków, który pozwala je uspokoić.
- 5.7 Do zbiorników do kąpielii wodnej doprowadzany jest prąd stały.
- 5.8 Do urządzeń do wodnej kąpielii oszołamiającej jest zapewniony dostęp w celu umożliwienia wykrwawienia ptaków, które zostały oszołomione i na skutek awarii lub opóźnienia linii pozostają w zbiorniku do kąpielii wodnej.

6. Urządzenia do oszołamiania świń gazem

- 6.1 Komory gazowe i urządzenia używane do doprowadzania do nich zwierząt są zaprojektowane i wykonane w sposób:
 - a) optymalizujący stosowanie oszołamiania gazem;
 - b) zapobiegający okaleczeniom lub stłuczeniom zwierząt;
 - c) minimalizujący walkę i odgłosy przy krępowaniu zwierząt.
- 6.2 Komora gazowa wyposażona jest w urządzenia mierzące, wskazujące i rejestrujące stężenie gazu i czas ekspozycji oraz ostrzegające za pomocą sygnałów wizualnych i akustycznych, jeżeli stężenie gazu spadnie poniżej wymaganego poziomu.
- 6.3 Komora gazowa i mechanizm doprowadzający są zaprojektowane i wykonane w sposób umożliwiający wizualną kontrolę wszystkich etapów oszołamiania.
- 6.4 Komora gazowa jest zaprojektowana w sposób umożliwiający zwierzętom przyjęcie pozycji leżącej bez powodowania ścisku, nawet w przypadku wprowadzenia maksymalnej dozwolonej partii.

7. Urządzenia do oszołamiania drobiu gazem

- 7.1 Punkty 6.1 i 6.2 stosują się do urządzeń do oszołamiania drobiu gazem.
- 7.2 Obiekty dla drobiu są zaprojektowane i zbudowane tak, aby zwierzęta były umieszczane w mieszance gazów wyłącznie w skrzynkach transportowych bez rozładunku.

ZAŁĄCZNIK III
ZASADY OPERACYJNE DOTYCZĄCE RZEŹNI

(o których mowa w art. 12)

1. Przywóz i przemieszczanie zwierząt oraz zajmowanie się nimi

1.1 Warunki w zakresie dobrostanu każdej partii zwierząt są systematycznie oceniane przez urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt lub osobę bezpośrednio mu podlegającą, w celu ustalenia kwestii najważniejszych, szczególnie poprzez ustalenie które zwierzęta mają szczególne potrzeby w zakresie dobrostanu i jakie odpowiednie działania należy podjąć.

1.2 Zwierzęta muszą być wyładowane jak najszybciej po dostarczeniu, a następnie uśmiercone bez zbędnej zwłoki.

W przypadku drobiu i zajęczaków całkowity czas transportu powiększony o czas między wyładunkiem a uśmierceniem nie może przekraczać 12 godzin.

W przypadku ssaków z wyjątkiem zajęczaków całkowity czas transportu powiększony o czas między wyładunkiem a uśmierceniem nie może przekraczać:

- a) 19 godzin dla zwierząt nieodsadzonych jeszcze od matki;
- b) 24 godzin dla koniowatych i świń;
- c) 29 godzin dla przeżuwaczy.

Po upływie tych terminów należy przetrzymać zwierzęta w magazynach, nakarmić je, a następnie w odpowiednich odstępach podawać im umiarkowane ilości pokarmu. W takim przypadku zwierzętom zapewnia się odpowiednią ilość ściółki lub odpowiedniego materiału gwarantującego wygodę stosowną dla gatunku i liczby danych zwierząt. Materiał ten musi zapewniać odpowiednią absorpcję moczu i odchodów.

1.3 Z kontenerami, w których transportowane są zwierzęta, należy obchodzić się z ostrożnością, w szczególności nie wolno ich rzucać ani upuszczać.

1.4 Jeżeli kontenery ustawiane są jeden na drugim, wprowadza się konieczne zabezpieczenia, aby:

- a) ograniczyć spadanie moczu i odchodów na zwierzęta umieszczone niżej;
- b) zapewnić stabilność kontenerów;
- c) zapewnić nieutrudnioną wentylację.

1.5 Dla celów uboju zwierzęta nieodsadzone jeszcze od matki, zwierzęta mleczne w okresie laktacji, samice, u których podczas podróży nastąpił poród, oraz zwierzęta dostarczone w kontenerach mają pierwszeństwo przed innymi rodzajami zwierząt. Jeżeli jest to niemożliwe, wprowadza się środki mające na celu złagodzenie ich cierpienia, szczególnie przez:

- a) dojenie zwierząt mlecznych w odstępach nie dłuższych niż 12 godzin;
- b) w przypadku samic, u których nastąpił poród – zapewnienie nowonarodzonym zwierzętom odpowiednich warunków do ssania oraz odpowiednich warunków w zakresie dobrostanu;
- c) zapewnienie wody w przypadku zwierząt dostarczonych w kontenerach.

- 1.6 Ssaki, z wyjątkiem zajęczaków, które nie są bezpośrednio po wylądowaniu dostarczane na miejsce uboju, muszą mieć udostępnioną przez cały czas z odpowiednich urządzeń wodę do picia.

- 1.7 Zakazane jest:
- a) uderzanie lub kopanie zwierząt;
 - b) stosowanie nacisku na jakąkolwiek szczególnie wrażliwą część ciała w sposób powodujący niepotrzebny ból lub cierpienie;
 - c) podnoszenie lub ciągnięcie zwierząt za głowę, uszy, rogi, nogi, ogon lub sierść lub obsługa w sposób powodujący niepotrzebny ból lub cierpienie;
 - d) stosowanie poganiaczy lub innych narzędzi z zaostrzonymi końcami.
- 1.8 W miarę możliwości należy unikać stosowania przyrządów powodujących wstrząsy elektryczne. W odpowiednim przypadku, urządzenia te są stosowane tylko wobec dorosłego bydła i dorosłych świń, które nie chcą się poruszyć i jedynie wtedy, gdy w miejscu, do którego mają przejść, jest wolna przestrzeń. Impulsy powinny trwać nie dłużej niż jedną sekundę, być odpowiednio oddzielone i stosowane jedynie do mięśni zadu. Impulsy nie mogą być stosowane w sposób powtarzalny, jeśli zwierzę nie reaguje.
- 1.9 Zwierzęta nie mogą być wiązane za rogi, poroża, pierścienie nosowe lub związane razem nogi. Jeśli zwierzęta muszą być związane, liny, uprząże i inne środki muszą:
- a) być wystarczająco mocne, aby nie zerwać się;
 - b) umożliwiać zwierzętom, w razie potrzeby, możliwość położenia się, jedzenia i picia;
 - c) być zaprojektowane w sposób eliminujący zagrożenie uduszeniem lub zranieniem, oraz w sposób umożliwiający szybkie uwolnienie zwierząt.
- 2. Dodatkowe przepisy dotyczące zwierząt przetrzymywanych w magazynach (z wyjątkiem zajęczaków)**
- 2.1 Każde zwierzę musi mieć wystarczająco dużo miejsca, aby wstać, położyć się i obrócić.
- 2.2 Zwierzęta przetrzymuje się w magazynach w sposób bezpieczny; należy uniemożliwić im ucieczkę i zabezpieczyć je przed drapieżnikami.
- 2.3 Każdego dnia działania rzeźni, przed przybyciem zwierząt, przygotowuje się zagrody izolujące dla zwierząt wymagających szczególnej opieki oraz utrzymuje się je w stanie gotowości do natychmiastowego użytku.
- 2.4 Kondycja i stan zdrowia zwierząt przetrzymywanych w magazynach są regularnie kontrolowane przez urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt lub osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje.
- 3. Wykrwawianie zwierząt**
- 3.1 W przypadku gdy jedna osoba jest odpowiedzialna za oszołamianie, pętanie, podnoszenie i wykrwawianie zwierząt, osoba ta musi przeprowadzać wszystkie te działania kolejno na jednym zwierzęciu przed przeprowadzeniem któregośkolwiek z nich na innym zwierzęciu.
- 3.2 Jeżeli metoda oszołamiania nie uśmierca zwierzęcia, systematycznie przecina się obie tętnice szyjne lub naczynia, z których one wychodzą.

- 3.3 Nie uśmierca się ptaków za pomocą automatycznych noży do obcinania szyi, jeżeli nie można stwierdzić czy noże te skutecznie przecięły naczynia krwionośne. Jeżeli noże okazują się nieskuteczne, ptaka niezwłocznie się uśmierca.

ZAŁĄCZNIK IV
ZGODNOŚĆ POMIĘDZY DZIAŁANAMI A WYMAGANIAMI EGZAMINU
KWALIFIKACYJNEGO

(o której mowa w art. 18)

Działania związane z ubojem wymienione w art. 7 ust. 2	Przedmioty egzaminu kwalifikacyjnego
Wszystkie działania wymienione w art. 7 ust. 2 lit. a)-f).	Zachowanie zwierząt, cierpienie, przytomność i wrażliwość na bodźce u zwierząt, stres u zwierząt.
a) zajmowanie się zwierzętami i opieka nad nimi przed ich skrepowaniem;	Praktyczne aspekty zajmowania się zwierzętami i krepowania ich.
b) krepowanie zwierząt w celu oszołomienia lub uśmiercenia;	
c) oszołomianie zwierząt;	Praktyczne aspekty technik oszołamiania. Wspomagające metody oszołamiania i/lub uśmiercania. Konserwacja urządzeń oszołamiających i/lub uśmiercających.
d) ocena skuteczności oszołomienia;	Kontrolowanie skuteczności oszołomienia. Wspomagające metody oszołamiania i/lub uśmiercania.
e) pętanie i podnoszenie żywych zwierząt;	Praktyczne aspekty zajmowania się zwierzętami i krepowania ich.
f) wykrwawianie żywych zwierząt.	Kontrolowanie skuteczności oszołomienia. Wspomagające metody oszołamiania i/lub uśmiercania.